

Duurzaamheidsbeleid gemeente Velsen

Rekenkameronderzoek

Committed to the Environment

Duurzaamheidsbeleid gemeente Velsen

Rekenkameronderzoek

Dit rapport is geschreven door:
Geert Warringa, Joukje de Vries

Delft, CE Delft, december 2020

Publicatienummer: 20.190429.158

Gemeenten / Beleid / Klimaat / Kooldioxide / Reductie / Duurzame energie / Mobiliteit / Afval / Hernieuwbaar / Leefomgeving / Economische factoren / Analyse

Opdrachtgever: Rekenkamercommissie gemeente Velsen

Alle openbare publicaties van CE Delft zijn verkrijgbaar via www.ce.nl

Meer informatie over de studie is te verkrijgen bij de projectleider, Geert Warringa.

© copyright, CE Delft, Delft

CE Delft

Committed to the Environment

CE Delft draagt met onafhankelijk onderzoek en advies bij aan een duurzame samenleving. Wij zijn toonaangevend op het gebied van energie, transport en grondstoffen. Met onze kennis van techniek, beleid en economie helpen we overheden, NGO's en bedrijven structurele veranderingen te realiseren. Al 40 jaar werken betrokken en kundige medewerkers bij CE Delft om dit waar te maken.

Inhoud

	Samenvatting	4
1	Inleiding	10
	1.1 Aanleiding	10
	1.2 Centrale vraag	10
	1.3 Afbakening	10
	1.4 Aanpak in vogelvlucht	11
	1.5 Leeswijzer	11
2	Duurzaamheidsdoelen	12
	2.1 Overzicht van de gemeentelijke doelstellingen	12
	2.2 Meetbare doelen met streefwaarde	15
	2.3 Doelen zonder meetbare indicator of streefwaarde	15
	2.4 Bijdrage gemeentelijk beleid aan het realiseren van de doelen	16
	2.5 Witte vlekken	16
	2.6 Conclusie	17
3	Voortgang op thema Energie	18
	3.1 Verantwoording data	18
	3.2 Voortgang op doelstellingen CO ₂ -reductie	18
	3.3 Voortgang op doelstellingen energiebesparing en hernieuwbare energie	19
	3.4 Gemeentelijk beleid	21
	3.5 Witte vlekken	27
	3.6 Conclusie	28
4	Klimaatadaptatie	29
	4.1 Voortgang op doelstellingen klimaatadaptatie	29
	4.2 Gemeentelijk beleid	29
	4.3 Witte vlekken	33
	4.4 Conclusie	33
5	Afval als circulaire economie	35
	5.1 Voortgang op doelstellingen huishoudelijk restafval	35
	5.2 Gemeentelijk beleid	37
	5.3 Conclusie	41
6	Voortgang op thema duurzame mobiliteit	42
	6.1 Voortgang op mobiliteitsdoelstellingen	42
	6.2 Gemeentelijk beleid	42
	6.3 Witte vlekken	43
	6.4 Conclusie	44
7	Leefomgeving	45

7.1	Voortgang op doelstellingen leefomgeving	45
7.2	Gemeentelijk beleid	47
7.3	Witte vlekken	49
7.4	Conclusie	50
8	Controlerende en kaderstellende rol gemeenteraad	51
8.1	Informatievoorziening richting de raad	51
8.2	Voorbeelden informatievoorziening andere gemeenten	51
8.3	Conclusie	54
9	Conclusies en aanbevelingen	55
	Literatuur	61
A	Interviewpartners	63
B	Duurzaamheidsdoelstellingen op verschillende schaalniveaus	64
B.1	CO ₂ -reductie	64
B.2	Energie	65
B.3	Klimaatadaptatie	66
B.4	Afval en circulaire economie	67
B.5	Leefomgeving	68
B.6	Mobiliteit	69
C	Reactie van het college	70

Samenvatting

Aanleiding

In het Milieubeleidsplan 2015-2020 heeft de gemeente Velsen ambitieuze doelstellingen opgenomen op het gebied van duurzaamheid. Zo dienen huishoudens klimaatneutraal te worden, dient 14% van de energie in 2020 hernieuwbaar te worden opgewekt en moet 75% van het huishoudelijk restafval worden gescheiden en hergebruikt in 2020.

De Rekenkamercommissie Velsen wil graag inzicht in het gevoerde beleid, de doelmatigheid en doeltreffendheid ervan en of de gemeenteraad voldoende haar kaderstellende en controlerende rol heeft kunnen vervullen. In dit voorliggende rapport beantwoorden wij deze vragen.

Vraagstelling

De belangrijkste onderzoeksvragen zijn:

1. Welk duurzaamheidsbeleid is tot nu toe in gang gezet in de gemeente Velsen? Wat zijn de kaders en doelen en waar liggen de witte vlekken (in vergelijking met andere gemeenten)?
2. Wat is het ambitieniveau van de doelen (zijn deze in lijn met provinciaal en nationaal beleid)?
3. Is de uitvoering van het beleid doelmatig en doeltreffend geweest?
4. Heeft de raad zijn kaderstellende rol voldoende ingevuld?
5. Is de raad voldoende aangesloten (tweerichtingsverkeer) en in positie gebracht voor wat betreft zijn controlerende rol?

Afbakening

In dit rapport analyseren we de stand van zaken in de gemeente Velsen op het gebied van duurzaamheidsbeleid. Daarnaast doen we aanbevelingen voor eventuele duurzaamheidsmaatregelen met veel duurzaamheidswinst. Hierbij laten we andere politieke overwegingen buiten beschouwing, zoals draagvlak bij de inwoners of verdeling van de lusten en lasten. Het al dan niet invoeren van een maatregel vergt een politieke afweging, waarbij meer factoren dan alleen duurzaamheidswinst een rol kunnen spelen.

Resultaten

De belangrijkste bevindingen uit het onderzoek zijn:

1. *De meetbaarheid en het ambitieniveau van de doelen verschilt per thema*
De door de gemeente Velsen in het Milieubeleidsplan 2015-2020 geformuleerde thema's zijn energie, afval als circulaire economie, klimaatadaptatie, leefomgeving, en mobiliteit. Binnen het thema energie en afval zijn de doelen meetbaar geformuleerd (inclusief streefwaarde). Hierdoor is het mogelijk om te kunnen beoordelen of de gemeente op koers ligt om de doelen te realiseren. Dit geldt echter niet of minder voor doelen op het gebied van klimaatadaptatie en leefomgeving. Binnen het thema

mobiliteit is de doelstelling weliswaar meetbaar, maar wordt de voortgang niet op alle doelstellingen gemonitord.

Ook valt op dat beleidsdoelen op het gebied van duurzaamheid wat versnipperd aanwezig zijn binnen de gemeentelijke beleidsdocumenten. Voor de overzichtelijkheid en controleerbaarheid zou het wenselijk kunnen zijn om alles in één document te integreren, zodat in één document inzichtelijk wordt wat er binnen de gemeente gebeurt op het gebied van duurzaamheid.

- 2. Het ambitieniveau van de doelen voor energie en afval is in lijn met nationale doelen. Voor de thema's klimaatadaptatie, mobiliteit en leefomgeving is dit moeilijk te beoordelen*

Op het gebied van energie en afval zijn de ambities vergelijkbaar met landelijke doelstellingen. Het doel voor Velsen is, net als de nationale doelstelling, 49% CO₂-reductie in 2030 (voor de emissies die de gemeente Velsen in haar invloedssfeer heeft). Voor afval dient de gemiddelde hoeveelheid restafval per inwoner maximaal 100 kg te zijn in 2020. Ook dit komt overeen met nationaal beleid. Voor de doelen die niet meetbaar zijn geformuleerd is het niet mogelijk om te beoordelen of de doelen overeenkomen met nationale doelen.

Energietransitie

- 3. De gemeente lijkt nog niet op koers om de doelstelling van 49% CO₂-reductie in 2030 te realiseren*

Tussen 2010 en 2017 is de uitstoot in belangrijke sectoren als gebouwde omgeving en verkeer gedaald met respectievelijk 6 en 10%. Alhoewel dit een duidelijk dalende trend is, lijkt het echter nog niet voldoende om de doelstelling van 49% CO₂-reductie in 2030 te realiseren. Hiertoe is een intensivering van het beleid noodzakelijk. Over de publieke dienstverlening is te weinig data beschikbaar om te kunnen beoordelen wat de voortgang is op de doelstelling.

- 4. De effectiviteit van veel energietransitie maatregelen is moeilijk te beoordelen, omdat het meeste beleid recent is gestart*

Belangrijke energiemaatregelen zijn de ontwikkeling van het warmtenet, het beschikbaar stellen van ruimte voor windenergie en zonneparken (RES-traject), de transitievisie warmte, het energieconvenant met bedrijven, en de inzet van energiecoaches en ambassadeurs om inwoners te stimuleren om energiebesparende maatregelen te treffen. Veel van het beleid op het gebied van de energietransitie is pas recent gestart. Zo zijn de energiecoaches en ambassadeurs pas sinds 2019 actief, heeft de nulmeting voor het convenant met de bedrijven (GreenBiz) net plaatsgevonden en de zoekgebieden in de RES moeten nog worden geconcretiseerd. Het is daarom op dit moment voor veel beleid nog moeilijk om te beoordelen wat de effectiviteit is geweest.

- 5. Er lijken geen grote witte vlekken te zijn in het energietransitiebeleid van Velsen*

Het meeste beleid dat wordt gevoerd zien we ook in andere gemeenten terug. Wat wel opvalt is dat Velsen, in tegenstelling tot sommige andere gemeenten in Nederland, geen gemeentelijke duurzaamheidslening voor particulieren heeft. De gemeente Velsen heeft wel onderzocht of een duurzaamheidslening effectief is, maar op basis van de (geringe) meerkosten voor de inwoners ten opzichte van de landelijke lening, heeft het college daar vanaf gezien. Ervaringen in Ede, Hoeksche Waard en Beverwijk laten overigens wel zien dat inwoners veel gebruik maken van gemeentelijke leningen en de kosten voor de gemeente beperkt zijn.

6. *De omgevingsdienst en energiecoöperatie zijn in het algemeen positief over de samenwerking met de gemeente*

De gemeente werkt veel samen met de energiecoöperatie binnen het energietransitie-beleid. De coöperatie is over het algemeen erg tevreden over de samenwerking met de gemeente. Wel zou de gemeente volgens de energiecoöperatie meer kunnen doen om inwoners te betrekken bij de plannen voor het warmtenet en het draagvlak te vergroten. Ook de Omgevingsdienst IJmond is, als beleidsadviserende en uitvoerende dienst van de gemeente, tevreden over de samenwerking met gemeentelijke beleidsmedewerkers en bestuurders.

7. *Versnelling van het verduurzamen eigen organisatie is noodzakelijk om doelen te realiseren*

De gemeente Velsen wil een voorbeeldfunctie vervullen en heeft ambitieuze doelen met een klimaatneutrale gemeentelijke organisatie in 2030. Tot nu toe is de verduurzaming van het gemeentelijk vastgoed echter stroef verlopen. Ook zijn er nog geen gemeentelijke daken beschikbaar gesteld voor collectieve zonneprojecten met de energiecoöperatie, ondanks dat de energiecoöperatie hier meerdere keren op heeft aangedrongen. Een intensivering van het beleid is daarom noodzakelijk om de doelen te realiseren.

Klimaatadaptatie

8. *De gemeente Velsen heeft op het gebied van klimaatadaptatie een aantal succesvolle beleidsmaatregelen getroffen*

Volgens medewerkers van het waterschap loopt Velsen relatief voorop met maatregelen op het gebied van klimaatadaptatie (onder andere warmte winnen uit riolering en bewustwording creëren bij inwoners). Wat wel opvalt is dat de gemeente Velsen (overigens net als veel andere gemeenten in Nederland) vooral inzet op maatregelen in de openbare ruimte en meer communicatieve instrumenten richting inwoners. Instrumenten die verder gaan dan communicatie (bijvoorbeeld economische prikkels) worden tot nu toe nog niet ingezet, terwijl deze erg kosteneffectief kunnen zijn. Een voorbeeld is differentiatie van de rioolheffing in de gemeente Venray, om inwoners te stimuleren om hun tuin te vergroenen.

Andere suggesties voor aanvullend beleid op het gebied van klimaatadaptatie zijn:

- Afspraken maken met de woningbouwcorporatie dat bij nieuwe bewoners de tuin wordt vergroend. Hiermee kan de norm worden aangepast hoe een tuin eruit zou moeten zien in een straat.
- Het aanscherpen van de parkeernormen. Het omlaag brengen van de parkeernorm zorgt voor meer groene (openbare) ruimte in de stad.
- Het uitvoeren van klimaatstresstesten en risicodialogen (suggestie van waterschap Rijnland). Deze gaan nog een stap verder dan de klimaatatlas die er nu ligt. In de klimaatatlas staan een set kaarten waarin staat wat mogelijke effecten zijn van bijvoorbeeld wateroverlast of overstromingen. Met een klimaatstresstest zou bekeken kunnen worden wat dit zou kunnen betekenen, wat de gevolgen zijn en welke potentiële maatregelen genomen kunnen worden.
- Onderzoeken of regenwaterputten gestimuleerd kunnen worden in tuinen. In Vlaanderen geldt een verplichting bij nieuwbouw, waarbij een uitzondering geldt voor woningen met een groen dak.

Afval als circulaire economie

9. *De gemeente Velsen is nog ver verwijderd van de doelstelling om de hoeveelheid restafval per inwoner te verminder naar 100 kg per persoon*
De hoeveelheid restafval in Velsen is nog een factor 2,5 hoger dan de doelstelling. De gemeente zet in op minder frequente inzameling bij laagbouw en gescheiden inzameling bij de hoogbouw om het scheidingspercentage te verhogen. Met de invoering van gedifferentieerde tarieven (een beleidsinstrument dat al een keer aan de raad is voorgelegd) zouden flinke stappen gemaakt kunnen worden om de hoeveelheid restafval omlaag te brengen. Gelet op ervaringen in andere gemeenten kan dit een effectieve maatregel zijn. Het valt ons op dat de gemeente de raad goed informeert over de kosten en effecten van potentiële maatregelen (de HVC brengt dit voor de gemeente in kaart). Uiteindelijk is de invoering van diftar een politieke afweging van de raad. In dit rapport worden niet alle facetten meegenomen die spelen bij een politieke afwegingen. Het rapport focust zich op duurzaamheid.

10. *Op het gebied van voorkomen van zwerfafval zet de gemeente vooral in op opruimen en bewustwording van burgers*
Op het gebied van zwerfafval wordt vooral ingezet op opruimen en bewustwording ter voorkomen van zwerfafval. Hierbij streeft de gemeente naar een gemiddeld beeldkwaliteitsniveau B. Dat is een schoonheidsmaatstaf die aangeeft dat er jaarrond minder dan tien stuks zwerfafval mag liggen binnen 100 vierkante meter. Het opruimen van zwerfafval draagt in een belangrijke mate bij aan de beeldkwaliteit.

Het voorkomen van zwerfafval is vooral een kwestie van mentaliteit van burgers. Onder de noemer 'Velsen geen Bende' organiseert de gemeente jaarlijks een opruim-evenement in de wijk. Zwerfafval kan ook worden voorkomen door ongewenst gedrag te bestraffen. Ervaringen bij andere gemeenten laten zien dat handhaving (bijvoorbeeld boetes) weinig effectief is.

Financiële instrumenten, zoals statiegeld, kunnen ook behulpzaam zijn bij tegengaan van zwerfafval. Ervaringen in Leiden laten zien dat statiegeld ook op gemeentelijk niveau mogelijk is. Met name voor het Havenfestival, waarin er een grote kans is dat bекers in het water terecht komen, kan dit instrument worden overwogen. Plastic zwerfafval kan hier namelijk direct bijdragen aan de plastic soup.

11. *Op het gebied van duurzaam inkopen is de gemeente nog in de opstartfase*
Het duurzaam inkoopbeleid is op papier goed geregeld in Velsen. Een overzicht van de inkopen en duurzaamheidsprestaties ontbreekt echter nog, waardoor onduidelijk is wat er binnen de gemeente op dit gebied gebeurt. Om serieus werk te maken van duurzaam inkopen, lijkt een opschaling van de capaciteit in de gemeentelijke organisatie noodzakelijk. Wethouders dienen namelijk afgerekend te kunnen worden op de prestaties. Hiervoor dient inzichtelijk te worden gemaakt welke inkopen er op de rol staan, welke duurzaamheidscriteria kunnen worden toegepast en achteraf worden gemeten of er duurzaam wordt ingekocht. Met de huidige ambtelijke inzet betwijfelen we echter of de ambities gerealiseerd kunnen worden.

Mobiliteit

12. Binnen het thema (duurzame) mobiliteit wordt het beleid vooral vormgegeven door de omgevingsdienst

Het beleid op het thema mobiliteit bestaat vooral uit reguliere taken die de afdeling verkeer uitvoert (bijvoorbeeld aanleg fietspaden), het beleid gericht op laadpalen en maatregelen die worden genomen door de omgevingsdienst vanuit het programma IJmond Bereikbaar. Het programma IJmond Bereikbaar wordt namens de IJmond-gemeenten uitgevoerd door de OD IJmond in samenspraak met het bedrijfsleven en andere overheden. Hierbij wordt onder andere gewerkt aan een werkgeversaanpak om het woon-werkverkeer te verduurzamen.

Tot nu toe is er, volgens beleidsmedewerkers van de gemeente Velsen, weinig sprake van beleidsontwikkeling op het thema duurzame mobiliteit in Velsen door ambtenaren van de gemeente zelf. Ervaringen bij andere gemeenten met een vergelijkbare omvang laten zien dat het beleid op het thema duurzame mobiliteit met één fte ingevuld kan worden. Deze capaciteit lijkt wel aanwezig te zijn in Velsen.

13. Er wordt nog niet standaard op projectniveau geëvalueerd bij mobiliteit

Positief is dat sinds kort elk herinrichtingsproject wordt geëvalueerd bij mobiliteit. Tot een paar geleden gebeurde dit niet. Het zou logisch zijn om dit bij meer projecten te doen en op projectbasis te evalueren, zodat meer gericht kan worden geëvalueerd of de ambtelijke capaciteit effectief kan worden ingezet.

14. Witte vlekken zijn vooral het doelgroepenvervoer, betaald parkeren en aanscherpen van parkeernormen

Aanvullende maatregelen binnen het thema duurzame mobiliteit kunnen zijn:

- Het aanpakken van het doelgroepenvervoer (bijvoorbeeld vervoer speciaal onderwijs dat verantwoordelijkheid is van gemeente). Dit is ook belangrijk vanuit de voorbeeldfunctie van de gemeente en maakt onderdeel uit van duurzaam inkopen.
- Bij twee van de drie strandopgangen is (deels) betaald parkeren. Bij de derde strandopgang (bij strand Noordpier) ligt nog kans om een maatregel voor betaald parkeren in te voeren. Vanaf 2021 is het daarbij mogelijk om parkeertarieven te differentiëren op CO₂-uitstoot.
- Het terugdringen van het aantal parkeerplaatsen. Er zijn grote woningbouwambities. Binnen de gemeentelijke organisatie wordt er nagedacht om te experimenteren met de parkeernorm. In dat geval moet de gemeente ook nadenken aan parkeervergunningen voor de bewoners in de omliggende wijken om te voorkomen dat daar problemen ontstaan.

Leefomgeving

15. Veel van de maatregelen binnen het thema leefomgeving zijn gericht op de industrie

Het thema leefomgeving is geen veelvoorkomend thema in gemeentelijk duurzaamheidsbeleid. Vanwege de aanwezige industrie (onder andere Tata Steel) en de nabijheid van vliegveld Schiphol heeft dit thema extra aandacht in de gemeente Velsen. Veel van het beleid op het thema leefomgeving richt zich op reguliere wettelijke taken van de omgevingsdienst. Daarbij is niet de gemeente het bevoegd gezag voor Tata Steel, maar de provincie. Omdat wij ons in deze evaluatie alleen op gemeentelijk beleid, heeft het thema leefomgeving een andere status heeft dan de overige thema's.

Aanvullend beleid lijkt met name mogelijk op het gebied van de scheepvaart. Zo zijn er cruiseschepen die nog steeds aanmeren en veel verontreinigende stoffen uitstoten.

Een mogelijk beleidsinstrument zou kunnen zijn om kortingen te geven aan schepen die aan de strengste eisen voldoen (differentiatie havengelden). In overleg met havenbedrijven in Velsen zou onderzocht kunnen worden wat mogelijk is. Ook zou het aantal punten voor walstroom kunnen worden uitgebreid.

Kaderstellende en controlerende rol van de raad

16. *Het algemene beeld bij de raad was dat de informatie die wordt verstrekt over duurzaamheid weinig samenhang kent*

Om de kaderstellende en controlerende rol te kunnen vervullen, is het belangrijk dat raadsleden goed worden geïnformeerd over de doelen en de voortgang op de doelen. De gemeente presenteert vooral individuele projecten en programma's maar het totaalbeeld ontbreekt. Onduidelijk is daarom wat de doelen zijn op het thema duurzaamheid, wat de effectiviteit is van het beleid en wat de voortgang op de doelen is.

Een suggestie is dat bij elk voorstel een paragraaf duurzaamheid komt, zodat raadsleden getriggerd worden en kunnen zien wat er op dat gebied met duurzaamheid gebeurt. Ook is er behoefte aan een soort dashboard die op hoofdlijnen weergeeft wat er gebeurt op alle thema's (dus niet alleen energietransitie), waarbij burgers en raad op hoofdlijnen worden geïnformeerd wat de stand van zaken is in de gemeente, en een globaal tijdspad voor de maatregelen op het gebied van duurzaamheid. Aandachtspunt hierbij is dat de informatie niet te gedetailleerd zou moeten zijn (ook in verband met de kosten). Een voorbeeld van een gemeente die zo'n dashboard heeft ontwikkeld is Roosendaal.

Aanbevelingen

We doen de volgende aanbevelingen:

- Concretiseer de doelen op het gebied van duurzaamheid zoveel mogelijk. Alhoewel we begrijpen dat het niet mogelijk is om alle doelen SMART te formuleren, zien we met name op de thema's klimaatadaptatie en leefomgeving dat de doelstellingen geen streefwaarden bevatten.
- Zorg ervoor dat de beleidsdoelen op het gebied van duurzaamheid zoveel mogelijk in één beleidsdocument zijn geïntegreerd. Dit verhoogt de overzichtelijkheid van het beleid.
- Betrek burgers bij de ontwikkeling van het warmtenet. Zorg ervoor dat burgers niet alleen worden geïnformeerd, maar ook kunnen adviseren en idealiter meebeslissen.
- Overweeg de inzet van vergaand instrumentarium dan communicatie om burgers en bedrijven te bewegen tot klimaatadaptieve maatregelen. Ook op het gebied van afvalscheiding, transport, energie en leefomgeving zijn verdergaande financiële prikkels mogelijk. Uiteindelijk is de keuze voor invoering van de maatregelen een politieke afweging van de raad.
- Onderzoek wat er voor nodig is om vaart te gaan maken met duurzaam inkopen. Bekijk hierbij ook kritisch of de huidige ambtelijke capaciteit in Velsen hiervoor afdoende is.
- Overweeg om bij elk voorstel een paragraaf duurzaamheid op te nemen, zodat raadsleden getriggerd worden en kunnen zien wat er op dat gebied met duurzaamheid gebeurt.
- Overweeg om een dashboard te ontwikkelen die op hoofdlijnen weergeeft wat de stand van zaken is in Velsen op het gebied van duurzaamheid.

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

In het Milieubeleidsplan 2015-2020 heeft de gemeente Velsen ambitieuze doelstellingen opgenomen op het gebied van duurzaamheid. Zo dienen huishoudens klimaatneutraal te worden, dient 14% van de energie in 2020 hernieuwbaar te worden opgewekt en moet 75% van het huishoudelijk restafval worden gescheiden en hergebruikt in 2020.

De taken op het gebied van beleid en uitvoering van milieu en duurzaamheid waren in het verleden belegd bij de omgevingsdienst. De gemeente Velsen heeft de taken voor beleidsontwikkeling meer naar zich toe getrokken en hier ambtenaren voor verantwoordelijk gemaakt. Bij het coalitieakkoord is afgesproken dat iedere wethouder duurzaamheid in zijn portefeuille doorvoert er hier ook op af te rekenen is. Ook is er een regietafel, waarin drie wethouders periodiek overleggen over duurzaamheid.

De Rekenkamercommissie Velsen wil graag inzicht in het gevoerde beleid, de doelmatigheid en doeltreffendheid ervan, en of de gemeenteraad voldoende haar kaderstellende en controlerende rol heeft kunnen vervullen. In dit voorliggende rapport beantwoorden wij deze vragen.

1.2 Centrale vraag

De belangrijkste onderzoeksvragen zijn:

1. Welk duurzaamheidsbeleid is tot nu toe in gang gezet in de gemeente Velsen? Wat zijn de kaders en doelen en waar liggen de witte vlekken (in vergelijking met andere gemeenten)?
2. Wat is het ambitieniveau van de doelen (zijn deze in lijn met provinciaal en nationaal beleid)?
3. Is de uitvoering van het beleid doelmatig en doeltreffend geweest?
4. Heeft de raad zijn kaderstellende rol voldoende ingevuld?
5. Is de raad voldoende aangesloten (tweerichtingsverkeer) en in positie gebracht voor wat betreft zijn controlerende rol?

Het beleid van de gemeente wordt hierbij breed benaderd: het gaat zowel om wettelijk verplichte taken als beleid op eigen initiatief, om zowel activiteiten die de gemeente Velsen zelf uitvoert als in samenwerking met andere gemeenten.

1.3 Afbakening

In dit rapport analyseren we de stand van zaken in de gemeente Velsen op het gebied van duurzaamheidsbeleid. Daarnaast doen we aanbevelingen voor eventuele duurzaamheidsmaatregelen met veel duurzaamheidswinst. Hierbij laten we andere politieke overwegingen buiten beschouwing, zoals draagvlak bij de inwoners of verdeling van de lusten en lasten. Het al dan niet invoeren van een maatregel vergt een politieke afweging, waarbij meer factoren dan alleen duurzaamheidswinst een rol kunnen spelen.

1.4 Aanpak in vogelvlucht

Het onderzoek bestaat uit drie delen. Allereerst hebben we een analyse gemaakt van de beleidsdocumenten op het gebied van duurzaamheid van de gemeente en hebben we een overzicht opgesteld van de doelstellingen uit de Duurzaamheidsagenda. Aan de hand van de aanwezigheid van indicatoren en streefwaarden hebben we bepaald of deze doelstellingen meetbaar zijn, of de gemeente op de goede weg is deze te behalen, en of er witte vlekken zijn.

In het tweede deel van het onderzoek verdiepen we ons in de effectiviteit van de gehanteerde beleidsinstrumenten in relatie tot de doelstellingen. Hiertoe hebben we interviews afgenomen met beleidsambtenaren van de gemeente en vertegenwoordigers van externe betrokken partijen.

In het derde deel van het onderzoek hebben we een bijeenkomst met de gemeenteraad georganiseerd. Hierbij hebben we hen gevraagd of zij voldoende worden geïnformeerd over het beleid en in hoeverre zij in staat zijn om hun kaderstellende en controlerende rol te vervullen.

1.5 Leeswijzer

De opzet van dit rapport is als volgt:

- In Hoofdstuk 2 bespreken we de doelen die de gemeente Velsen heeft geformuleerd in haar Milieubeleidsplan 2015-2020 en overige documenten. We onderzoeken of deze doelen meetbaar zijn geformuleerd, of het ambitieniveau in lijn is met provinciaal en nationaal beleid en of er witte vlekken aanwezig zijn in het beleid. Hiermee beantwoorden we de eerste twee onderzoeksvragen.
- In Hoofdstuk 3 t/m 7 bespreken we de voortgang op de doelen en de effectiviteit van de maatregelen die zijn genomen op de thema's energie, afval, klimaatadaptatie, duurzame mobiliteit, en leefomgeving. Hiermee beantwoorden we een deel van de eerste en de derde onderzoeksvraag.
- In Hoofdstuk 8 bespreken we de bevindingen van de bijeenkomst met de gemeenteraad. Hiermee beantwoorden we de vierde en de vijfde onderzoeksvraag.
- In Hoofdstuk 9 presenteren we de conclusies en aanbevelingen.

2 Duurzaamheidsdoelen

2.1 Overzicht van de gemeentelijke doelstellingen

Het centrale beleidsdocument, waarin duurzaamheidsdoelen voor de gemeente Velsen zijn geformuleerd, is het 'Milieubeleidsplan 2015-2020'. In dit plan zijn doelen opgenomen voor energie, klimaatadaptatie, groen, afval, leefomgeving, en duurzame mobiliteit. Per thema heeft de gemeente meerdere doelstellingen geformuleerd. Zo dient de gemeente jaarlijks 1,5% energie te besparen en moet 14% van de energie uit hernieuwbare bronnen zijn opgewekt in 2020.

Daarnaast heeft Velsen ook (belangrijke) doelen opgenomen in andere beleidsnota's:

- Doelen voor energie(neutraliteit) zijn opgenomen in de strategische agenda en de Woonvisie.
- In het jaarverslag 2017 heeft de gemeente het (ambitieuze) voornemen gepresenteerd om in 2030 een klimaatneutrale organisatie te zijn (motie 'Parijsverklaring').
- In het document 'Inkoopbeleid 2017' heeft de gemeente uitgangspunten geformuleerd voor duurzaam inkopen.
- In het programma 'Meer waarde uit afval' zijn doelen opgenomen voor de hoeveelheid restafval per inwoner.
- Het gemeentelijk rioleringsplan, met doelstellingen op het gebied van klimaatadaptatie.
- Dierenwelzijnsnota met doelstelling op het gebied van biodiversiteit.
- Het groenstructuurplan met doelstellingen op het gebied van klimaatadaptatie en biodiversiteit.
- Het grondbeleid van de gemeente.

Een overzicht van de duurzaamheidsdoelstellingen is weergegeven in Tabel 1. Hierbij hebben we ook aangegeven of de doelen meetbaar zijn geformuleerd en in lijn zijn met provinciale, nationale en/of Europese ambities. Om gemeenteraadsleden hun kaderstellende en controlerende rol te kunnen laten vervullen, is het immers wenselijk om doelen zo concreet en meetbaar mogelijk te formuleren. Dit maakt het makkelijker om achteraf te kunnen controleren of de doelen zijn gerealiseerd.

Tabel 1 - Overzicht van de doelen per thema

Thema	Doelstelling	Meetbaar?	In lijn met (inter)nationaal of regionaal doel?
 <p>Energie</p>	49% CO ₂ -reductie in 2030. ¹	Ja	In lijn met de nationale doelstelling om 49% CO ₂ -reductie t.o.v. 1990 te realiseren, en hiermee ambitieuzer dan het Europese streven om in 2030 40% CO ₂ -reductie t.o.v. 1990 te realiseren.
	Realisatie ambities Nationaal Energieakkoord (14% duurzame energieopwekking in 2020 1,5% energiebesparing per jaar).	Ja	Komt overeen met landelijke doelstelling.
	Klimaatneutraal voor huishoudens in 2020. ²	Ja	Klimaatneutraal voor huishoudens in 2020 is veel ambitieuzer dan de nationale en provinciale doelstelling, waar wordt gestreefd naar 100% klimaatneutrale energievoorziening in 2050.
	Een klimaatneutrale gemeentelijke organisatie in 2030. ³	Ja	Geen doelstellingen op nationaal niveau. Wel heeft ministerie van I&W-doelstelling om in 2030 klimaatneutraal te zijn.
	Velsen energieneutraal in 2050.	Ja	Ambitieuzer dan nationaal beleid (80-95% reductie van broeikasgassen t.o.v. 1990).
	Verlagen woonlasten voor particulieren (o.a. door vermindering van het energieverbruik door duurzaamheidsinvesteringen) en voor huurders (door prestatieafspraken met woningcorporaties over het verbeteren energielabels sociale huurwoningen en duurzaamheidsmaatregelen).	Meetbaar, maar geen streefwaarde.	Geen vergelijkbare doelstelling.
 <p>Klimaatadaptatie</p>	Anticiperen op gevolgen klimaatverandering ter beperking van risico's voor leefkwaliteit.	Nee	Door ontbreken streefwaarde is het ambitieniveau onduidelijk, maar deze lijkt overeen te komen met provinciaal en nationaal streven naar een klimaatbestendige inrichting van leefomgeving.
	Opvangen gevolgen klimaatverandering via groenstructuur.	Meetbaar, maar geen streefwaarde.	Geen vergelijkbare doelstelling.
	Nieuwe groenvoorzieningen bij stedelijke herstructurering.	Meetbaar, maar geen streefwaarde.	Geen vergelijkbare doelstelling.
	Voorkomen wateroverlast. Het riool dient 20 mm in één uur te kunnen verwerken.	Meetbaar, wel een streefwaarde voor riolering, maar geen	Door ontbreken streefwaarde is het ambitieniveau onduidelijk, maar deze lijkt overeen te komen met

¹ Opgenomen in Woonvisie 2040 (Gemeente Velsen, 2020b).

² Opgenomen in het jaarverslag 2017 (Gemeente Velsen, 2018).

³ Opgenomen in het jaarverslag 2017 (Gemeente Velsen, 2018).

Thema	Doelstelling	Meetbaar?	In lijn met (inter)nationaal of regionaal doel?
		streefwaarde als er meer valt dan 20 mm.	provinciaal en nationaal streven naar een waterrobuuste inrichting van leefomgeving.
Afval als circulaire economie 	Restafval – verhoging van de afvalscheiding en hergebruik tot 65% in 2015 en 75% in 2020; – maximaal 100 kg restafval per inwoner per jaar in 2020 ⁴ .	Ja	Het streefniveau komt overeen met de landelijke doelstelling.
	Extra aanpak zwerfafval. Hoeveelheid zwerfafval overeenkomend met beeldkwaliteitsniveau B.	Ja	Meeste gemeenten hanteren doelstellingen A/B.
Leefomgeving 	Luchtkwaliteit, geluid en geur verbeteren.	Meetbaar, maar geen streefwaarde.	De provincie streeft naar het voldoen aan de KRW en WHO-normen voor water en luchtkwaliteit in 2027 en 2050 respectievelijk.
	Balans tussen economische ontwikkeling en milieukwaliteit c.q. beperking hinder.	Nee	Geen vergelijkbare doelstelling.
	Minder tot geen hinder en bezorgdheid bij bewoners aangaande eigen gezondheid.	Meetbaar, maar geen streefwaarde.	Geen vergelijkbare doelstelling.
	Optimale klachtenafhandeling en (milieu)informatievoorziening.	Meetbaar, maar geen streefwaarde..	Geen vergelijkbare doelstelling.
Mobiliteit 	IJmond goed bereikbaar en prettig leefbaar.	Nee	Geen vergelijkbare doelstelling.
	Groei autogebruik beperken tot maximaal 1% per jaar.	Ja	Geen vergelijkbare doelstelling.
	Toename openbaar vervoer (van 6 naar 9%).	Ja	Geen vergelijkbare doelstelling.
	In 2022 20% meer met de fiets t.o.v. 2012.	Ja	Geen vergelijkbare doelstelling.
	Helft van alle verplaatsingen tot 7,5 km met de fiets (van 35 naar 50%).	Ja	Geen vergelijkbare doelstelling.
	Bedrijven passen mobiliteitsmanagement toe.	Meetbaar, maar geen streefwaarde	Geen vergelijkbare doelstelling.
Duurzaam inkopen 	Velsen geeft in zijn inkoopfunctie bewust en structureel inhoud aan zijn maatschappelijke rol, op een wijze die verder gaat dan de wet verplicht, én die leidt tot maatschappelijke waarde voor de organisatie en de maatschappij.	Niet meetbaar.	Geen vergelijkbare doelstelling.

⁴ Opgenomen in programma 'Meer waarde uit afval' (Gemeente Velsen, 2020a).

2.2 Meetbare doelen met streefwaarde

Tabel 1 laat zien dat de meetbaarheid en het ambitieniveau van de doelen per thema verschilt. Binnen het thema energie zijn de doelen meetbaar geformuleerd (inclusief streefwaarde). Hierdoor is het goed mogelijk om te kunnen beoordelen of de gemeente op koers ligt om de doelen te realiseren. De meeste doelen op het thema energie zijn in lijn met nationale doelstellingen. Dit betekent dat Velsen zich aan een evenredige inspanning committeert om de nationale doelen te realiseren.

Opvallend is de doelstelling van klimaatneutraliteit voor het elektriciteitsgebruik van huishoudens in 2020. Dit doel zou moeten worden gerealiseerd door het realiseren van windturbines in de gemeente, die daarmee het elektriciteitsgebruik van woningen compenseren. Alhoewel deze definitie in strikte zin correct is, vragen wij ons wel af of een dergelijke doelstelling niet verwarrend kan werken. Er is immers ook een doelstelling van 14% hernieuwbare energieopwekking in Velsen, die ook over hernieuwbare energieopwekking gaat, waardoor verschillende ambitieniveaus in verschillende doelstellingen terugkomen.

Op het gebied van afval zijn de ambities vergelijkbaar met landelijke doelstellingen. Het doel is om de afvalscheiding te verhogen naar 75% in 2020; de gemiddelde hoeveelheid restafval per inwoner dient maximaal 100 kg te zijn in 2020. Ook de meeste doelen binnen het thema mobiliteit zijn concreet geformuleerd. Het gaat om het terugdringen van auto-gebruik en toename van het openbaar vervoer en fietsgebruik.

2.3 Doelen zonder meetbare indicator of streefwaarde

Voor een aantal doelen in het Milieubeleidsplan is geen meetbare streefwaarde opgenomen. Hierdoor is het moeilijk om achteraf te controleren of doelen zijn gerealiseerd. Dit geldt vooral voor de thema's klimaatadaptatie en leefomgeving. Bij de overige thema's energie, afval en mobiliteit ontbreekt er voor een aantal doelen een (meetbare) streefwaarde.

Twee doelen binnen het thema klimaatadaptatie richten zich op groenstructuur en groenvoorzieningen. Het voorkomen van wateroverlast als doel is wel in lijn met provinciaal en nationaal streven naar een waterrobuuste inrichting. In het gemeentelijk rioleringsplan de volgende classificatie opgenomen: hinder, overlast en schade. De bui08, waarbij er 20 mm neerslag valt in één uur, mag niet leiden tot hinder en moet probleemloos verwerkt kunnen worden. Het anticiperen op de gevolgen van klimaatverandering ter beperking van risico's voor leefkwaliteit lijkt aan te sluiten op het nationale en provinciale streven naar een klimaatbestendige inrichting van leefomgeving. Echter is het doel om te 'anticiperen' moeilijk meetbaar.

Ook bij de doelen voor leefomgeving zijn geen streefwaarden aangegeven. Doelen zijn geformuleerd in termen van 'balans tussen economische ontwikkeling en milieukwaliteit', 'minder tot geen hinder' en 'optimale klachtenafhandeling'. Het streven voor deze doelen is niet concreter gemaakt dan een 'positieve' ontwikkeling.

2.4 Bijdrage gemeentelijk beleid aan het realiseren van de doelen

Wat opvalt is dat er weinig doelen zijn geformuleerd op het niveau van specifieke gemeentelijke beleidsmaatregelen. Doelen zijn geformuleerd in termen van overkoepelende doelen zoals CO₂-uitstoot, energiebesparing, en maximale toename autogebruik. De gemeente zou aanvullend op de overkoepelende specifieke doelen op maatregelniveau kunnen formuleren (zie Box 1). Dit maakt het makkelijker om te bepalen hoe het beoogde gemeentelijk beleid dient bij te dragen aan het realiseren van de doelen en of de maatregelen de gewenste output hebben gehad.

Box 1 - Bijdrage gemeentelijk beleid aan CO₂-reductie

Het meten van alleen de CO₂-uitstoot op zichzelf zegt weinig over de effectiviteit van gemeentelijk beleid. De uitstoot is immers van veel verschillende factoren afhankelijk. Voorbeelden zijn de economische conjunctuur, provinciale, nationale en Europese beleidsmaatregelen en de bereidwilligheid van inwoners en bedrijven in Velsen om maatregelen te treffen. Een (tijdelijke) daling van de uitstoot, bijvoorbeeld door de huidige corona-crisis, zegt dan weinig over de effectiviteit van gemeentelijke maatregelen.

Om dit te ondervangen kunnen ook doelen op maatregelniveau worden geformuleerd. Zo is voorlichting aan burgers een belangrijke gemeentelijke maatregel om hen te bewegen om energiebesparende maatregelen te treffen. Bij bedrijven is dit toezicht op de energiebesparingsverplichting in de Wet milieubeheer. Voorbeelden van doelen zouden het aantal voorlichtingsbijeenkomsten kunnen zijn, het aantal deelnemers hieraan, het aantal inwoners dat maatregelen neemt na een bijeenkomst. Voor bedrijven zou het aantal bedrijven dat is gecontroleerd als doelstelling kunnen worden opgenomen.

2.5 Witte vlekken

Binnen het milieubeleidsplan en overige beleidsdocumenten in Velsen komen de meeste milieuthema's aan bod. De thema's energie, circulaire economie/afval, duurzame mobiliteit, klimaatadaptatie, luchtkwaliteit, en leefomgeving zijn de belangrijkste thema's die we ook bij veel andere gemeenten terugzien. Duurzaam inkopen is niet benoemd in het Milieubeleidsplan, maar wordt wel genoemd in het 'Inkoopbeleid 2017'.

Een milieuthema dat niet benoemd wordt, of slechts indirect, is biodiversiteit. In het Milieubeleidsplan zijn weliswaar doelen opgenomen voor de groenstructuur en groenvoorzieningen, maar er zijn geen doelen opgenomen om het aantal soorten te vermeerderen. In het groenstructuurplan 2019 van de gemeente Velsen is wel aandacht voor biodiversiteit bij de te realiseren maatregelen, maar expliciete doelen ontbreken.

Ook valt op dat beleidsdoelen op het gebied van duurzaamheid wat versnipperd aanwezig zijn binnen de gemeentelijke beleidsdocumenten. Voor de overzichtelijkheid en controleerbaarheid zou het wenselijk kunnen zijn om alles in één document te integreren, zodat in één document inzichtelijk wordt wat er binnen de gemeente gebeurt op het gebied van duurzaamheid.

We adviseren om dit aanvullend te doen op de huidige praktijk. De huidige werkwijze zorgt ervoor dat elk nieuw beleidsplan een mogelijkheid geeft om nieuwe of aanvullende duurzaamheidsambities te formuleren, gericht op het onderwerp van dat beleidsplan. Dat zorgt voor een brede verankering van duurzaamheid in de organisatie. Combinatie van beiden levert een duurzaamheidsagenda op, waarbij steeds nieuwe duurzaamheidsdoelstellingen uit de beleidsplannen worden gekopieerd naar de agenda, zodat het

enerzijds een levend en uitvoeringsgerichte verzameling van beleidsdoelstellingen is, terwijl anderzijds het overzicht behouden blijft.

2.6 Conclusie

In dit hoofdstuk hebben we de doelen besproken die de gemeente Velsen in haar 'Milieubeleidsplan 2015-2020' en overige documenten heeft gepresenteerd. Hierbij valt op dat de mate van meetbaarheid en het ambitieniveau verschilt. De milieuthema's die de gemeente Velsen hanteert zijn relatief compleet. Ook valt het op dat er nauwelijks doelen lijken te zijn geformuleerd op het niveau van gemeentelijke beleidsmaatregelen. Hierdoor is het lastig om te controleren hoe de gemeentelijke beleidsmaatregelen dienen bij te dragen aan doelrealisatie. In de volgende hoofdstukken gaan we per thema in op de voortgang op de doelstellingen en de effectiviteit van het gemeentelijke beleid.

3 Voortgang op thema Energie

3.1 Verantwoording data

In dit hoofdstuk gaan we in op de voortgang op de doelen binnen het thema energie en de effectiviteit van de maatregelen. De data die we gebruiken om de voortgang te meten is afkomstig van de Klimaatmonitor van Rijkswaterstaat. Dit is de meest algemeen geaccepteerde openbare database die door de Rijksoverheid en gemeenten wordt gebruikt om inzicht te krijgen in cijfers voor energie en CO₂-uitstoot. De gemeente Velsen hanteert zelf ook de Klimaatmonitor bij de presentatie van de data op haar website 'Velsen in Cijfers'. Wij sluiten ons daar daarom bij aan.

3.2 Voortgang op doelstellingen CO₂-reductie

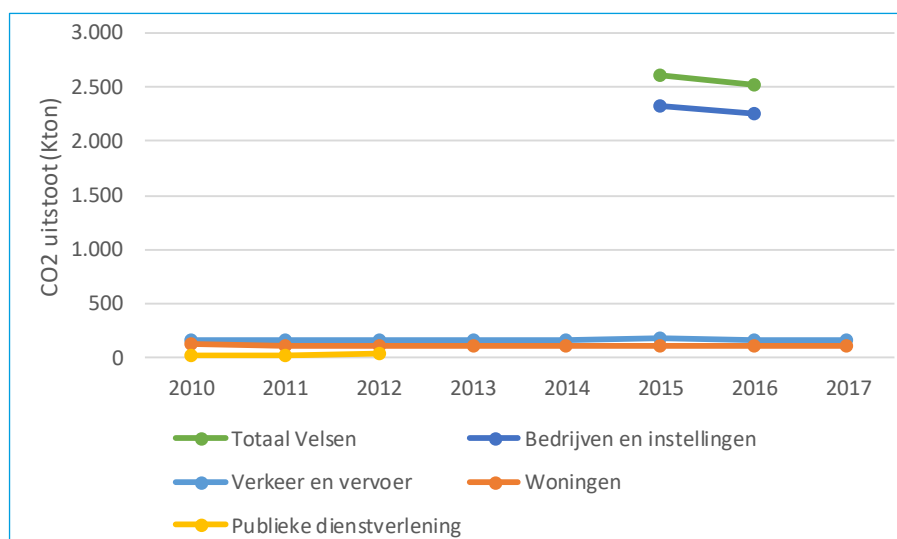
Het doel van de gemeente Velsen is om de CO₂-uitstoot in 2030 met 49% te reduceren. Voor het jaar 2020 is geen CO₂-reductiedoelstelling geformuleerd.

Figuur 1 laat de trends in CO₂-uitstoot zien. Wat opvalt is dat Velsen een atypische gemeente in Nederland is, omdat 90% van de CO₂-uitstoot afkomstig is van bedrijven en instellingen.

De sectoren verkeer en vervoer, woningen, commerciële en publieke dienstverlening (gezamenlijk de gebouwde omgeving) hebben een beperkt aandeel in het totaal.

Hierbij moet als kanttekening worden geplaatst dat de gemeente kan sturen op de doelstelling van de gemeentelijke organisatie en die van bewoners en bedrijven, met name in de gebouwde omgeving, voor zover de gemeente bevoegd gezag is, dus niet de grote industrie. Ook op het gebied van mobiliteit kan de gemeente vooral sturen op de lokale mobiliteit van haar inwoners en bedrijven, niet die van het langrijdend verkeer op de A9. In het 'Milieubeleidsplan 2015-2020' is dan ook opgenomen dat het energieverbruik van grote bedrijven niet is meegenomen in de doelstelling.

Figuur 1 - CO₂-uitstoot Velsen

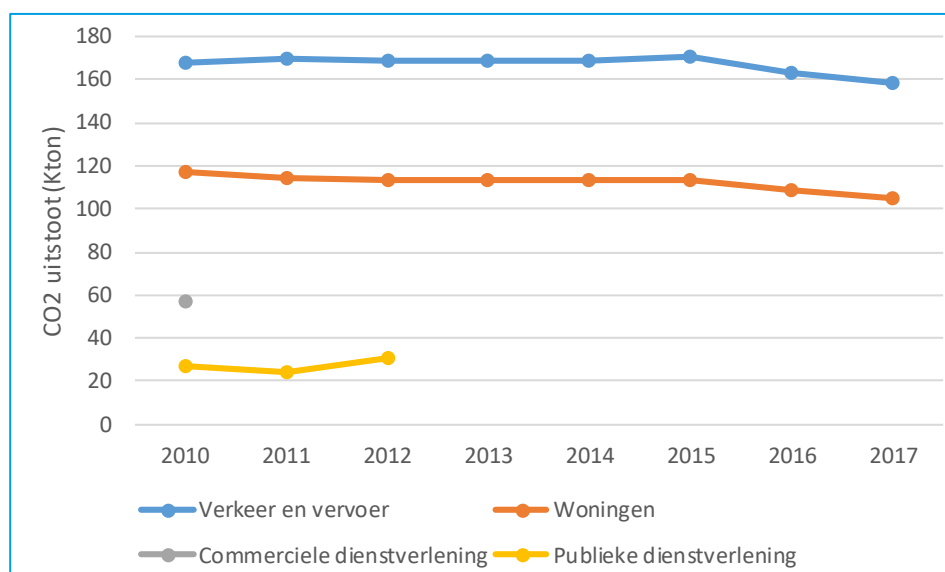

Bron: Klimaatmonitor.

Dit betekent dat het juist interessant is om op de sectoren verkeer en vervoer, woningen, en publieke dienstverlening in te zoomen, omdat veel gemeentelijk beleid zich richt op deze sectoren.⁵ Figuur 2 laat zien dat tussen 2010 en 2017 de uitstoot in de sectoren is gedaald met respectievelijk 6 en 10%. Alhoewel dit een duidelijk dalende trend is, lijkt het echter nog niet voldoende om de doelstelling van 49% reductie in 2030 te realiseren. Hiertoe is een intensivering van het beleid noodzakelijk.

Over de publieke dienstverlening is te weinig data beschikbaar om te kunnen beoordelen wat de voortgang is op de doelstelling om energieneutraal te worden in 2030. Het meest recente jaar waar data voor beschikbaar zijn is immers 2012.

Figuur 2 - CO₂-uitstoot verkeer en vervoer en gebouwde omgeving (Kton)

Bron: Klimaatmonitor.

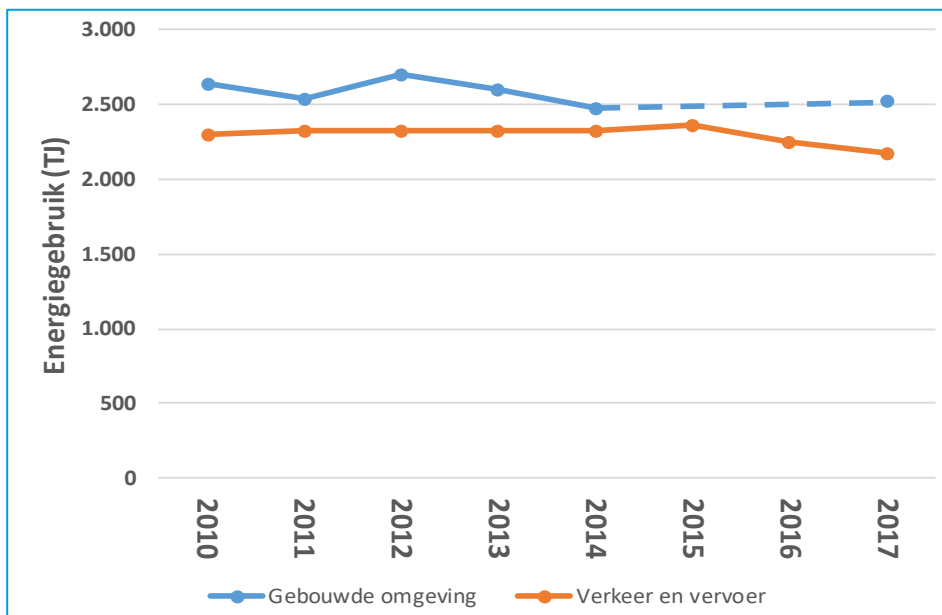
3.3 Voortgang op doelstellingen energiebesparing en hernieuwbare energie

De gemeente Velsen heeft doelstellingen van 14% hernieuwbare energie in 2020 en gemiddeld 1,5% besparing per jaar. Omdat we geen cijfers hebben over het totale energieverbruik in de gemeente Velsen, hebben we het doelbereik niet kunnen beoordelen.

In de sectoren verkeer en vervoer en de gebouwde omgeving is het energieverbruik licht gedaald in de periode 2010-2017 (Figuur 3). In de verkeerssector is de dalende trend sinds 2015 zichtbaar na een aanvankelijke stijging vanaf 2010. Alhoewel voor beide sectoren sprake is van een lichte daling, kunnen we uit de cijfers opmaken dat een gemiddelde besparing van 1,5% per jaar niet is gerealiseerd.

⁵ De CO₂-uitstoot van grote bedrijven (zoals Tata Steel) is namelijk ook sterk afhankelijk van nationaal beleid om maatregelen te stimuleren (bijvoorbeeld subsidies voor inzet van getorrificeerde biomassa in de staalproductie). Dit gaat om grote bedragen waar de gemeente een beperkte rol in heeft.

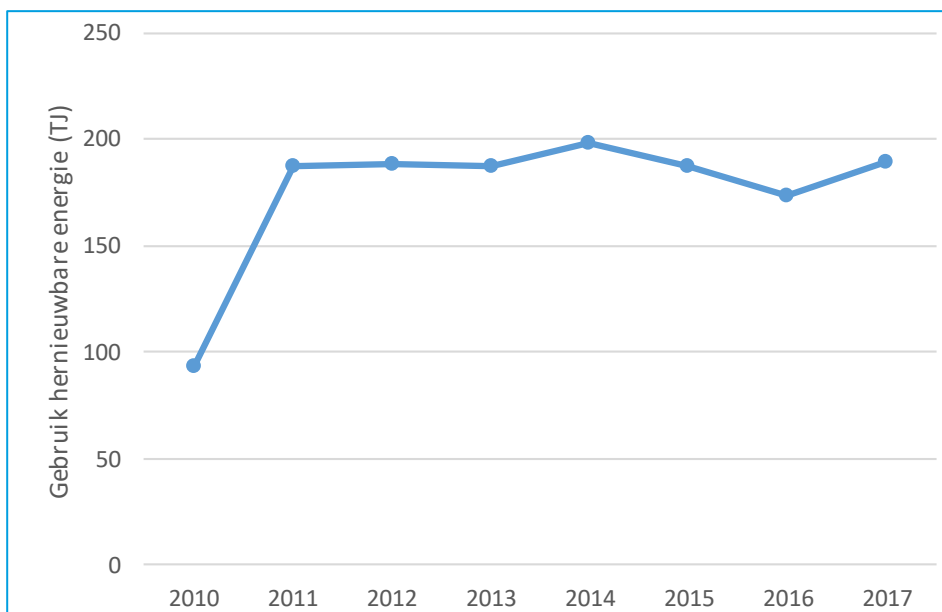
Figuur 3 - Energiegebruik gebouwde omgeving (TJ)

Bron: Klimaatmonitor Rijkswaterstaat.

Als we kijken naar de trend in de hoeveelheid hernieuwbare energie in Figuur 4, dan zien we tussen 2010 en 2011 een sterke stijging, maar dat sindsdien de trend min of meer gelijk gebleven is. Recentere ontwikkelingen, zoals de oplevering van windpark Ferrum in 2020 (drie windturbines op de locatie van Tata Steel), zijn nog niet in de cijfers van de Klimaatmonitor opgenomen.

Figuur 4 - Gebruik hernieuwbare energie (TJ)

Bron: Klimaatmonitor Rijkswaterstaat.

3.4 Gemeentelijk beleid

In de vorige paragrafen is de voortgang op de doelstellingen weergegeven. Een belangrijke vraag hierbij is wat de bijdrage is geweest van het beleid van Velsen aan dit doelbereik. In Tabel 2 zijn de projecten weergegeven, op basis van de informatie in de gemeentelijke jaarverslagen.

Tabel 2 - Overzicht ondernomen projecten op het gebied van Energie

Jaar ⁶	Project	Resultaten
2015	Samenwerkingsovereenkomst Warmtenet IJmond	
	Energietop voor Nationaal Energieakkoord	Energiebesparende maatregelen bedacht.
	Subsidie Wij Wonen Wijzer: subsidie voor particuliere woningeigenaren voor verduurzamen woning	60 huishoudens hebben gebruik gemaakt van de regeling.
	Energiebesparing bij sportclubs: bijeenkomst over energiebesparing	
	GreenBiz IJmond in hele IJmond: bedrijfsleven stimuleren en faciliteren bij duurzaam ondernemen	Uitbreiding naar hele IJmond.
	ECOXXI Award voor Velsen	Verbeterpunten opgenomen in Milieubeleidsplan.
	Duurzaamheidsmarkt op Dag van de Duurzaamheid: bewustwording verschillende duurzaamheids-onderwerpen	
	Onderzoek naar kansen voor riothermie	
2016	Warmte en koude terugwinnen tijdens rioolvervanging	Nieuwbouwvleugel lokaal college wordt gasloos verwarmd en gekoeld.
	Opgewekte woningclub: wijkgerichte bijeenkomsten voor verduurzaming particuliere woningeigenaren	
	Subsidie Wij Wonen Wijzer – voortgezet	99 subsidies verstrekt, 245 over gehele looptijd.
	Warmtenet: samenwerking met lokale partijen voor realisatie van een warmtenet in de IJmond.	Mogelijk genoeg restwarmte voor 18.000 woningen in de IJmond.
	Duurzaamheidscentrum Du-dock: fysiek portaal voor informatie over verduurzamen van woning en bedrijf	
	Duurzaamheidsmarkt op Dag van de Duurzaamheid: informatievoorziening energiebesparing en duurzame initiatieven	
	Deelname aan landelijke Energybattle	
	Deelname aan de Milieudialoog	Zes aansluitpunten walstroom. Onderzoek LNG voor zeeschepen.
	Zonnepanelen op verhuurde gebouwen	1.000 panelen gelegd op elf gebouwen, vermogen van 260.000 wattpiek.
	Wind op land: windturbinebeleid aangepast om initiatieven te ondersteunen	
2017	Voorbereidingen door het Rijk voor realisatie windmolenparken	
	Voortgangsrapportage Milieubeleidsplan en workshops energieneutrale gemeente 2050 en circulaire economie	
	Energietransitieplan wordt opgesteld om alternatieven voor aardgas te verkennen	

⁶ Jaar verwijst naar het betreffende jaarverslag: jaarverslag 2015; jaarverslag 2016; jaarverslag 2017; jaarverslag 2018; jaarverslag 2019.

Jaar ⁶	Project	Resultaten
	Verzoek tot tekenen gezamenlijke intentieovereenkomst aardgasloze nieuwbouw door de MRA	Overeenkomst zal in 2018 getekend worden.
	Plannen warmtenet: onderzoek uitgevoerd naar haalbaarheid van een (openbaar) warmtenet in de IJmond	Velsen wil sterke regierol nemen.
	Betrekken van huiseigenaren om woningen te verduurzamen	Beperkte animo voor zonnepanelen.
	Verduurzamen gemeentelijke gebouwen: Energiereport opgesteld voor pilotproject sporthal Polderhuis.	50% energiebesparing/opwekking duurzame energie lijkt realistisch.
	Verduurzamen gemeentelijke gebouwen: vernieuwen alle energielabels (EPA-U)	
	Financiële bijdrage project Huizenaanpak ter versnelling verduurzaming woningen en andere gebouwen	Fysiek loket en website gelanceerd voor huiseigenaren.
	Energiepositieve bedrijfsterreinen: deelname Interreg 2-Zeen ondergebracht bij GreenBiz	
	Stimuleren Wind op Land	Vergunning verleend voor drie windturbines.
	Riothermie: haalbaarheidsonderzoek gestart om riothermie te gebruiken in woon-/zorgcentra	Kansen voor riothermie in online Omgevingswarmte-kansenkaart gezet.
	Wind@work programma	Zet regio op de kaart als interessante locatie voor offshore wind.
2018	Warmtenet: businesscase uitgewerkt door marktpartijen	
	Greenbiz: start traject mobiliseren ondernemers deelname in kerngroep voor bekendheid GreenBiz	Lijst kansrijke bedrijven opgesteld voor energieonderzoek.
	Greendeal Zorg: stimuleren zorginstellingen deel te nemen aan Green Deal Zorg	
	Workshop over verduurzamen evenementen tijdens evenementen top	
	In kaart brengen energielabels vastgoed legt basis voor Duurzaam Meerjaren Onderhoudsprogramma	
	Informatiebijeenkomsten particuliere woningeigenaren voor zonnepanelenactie	1.525 aanmeldingen huisbezoek; 1.031 panelen aangeschaft.
	Ondersteuning initiatiefnemers voor zonnepanelen op strandpaviljoen	
	Impulsproject Offshore Wind: boek over kwaliteiten IJmond als aantrekkelijke vestigingsplaats offshore wind	Offshore bedrijf heeft besloten zich te vestigen in de IJmondhaven.
2019	Samen met Zuid-Kennemerland en de IJmond hoofdlijnen van een Regionale Energie Strategie opgesteld	
	Aanbesteding voor het opstellen van de Transitievisie warmte	IJmond en HVC werken verder aan uitwerking realisatie warmtenet.
	Regionaal Energiebesparingsprogramma (REP): stimuleren particuliere huiseigenaren verduurzaming woning	11 gesprekken met VvE's ; € 950k subsidie voor IJmond voor REP.
	Subsidie voor collectieve energieprojecten: €300.000 vanuit de gemeente voor collectieve energieprojecten	

Jaar ⁶	Project	Resultaten
	Gemeente gaat Green Deal energie positieve bedrijfsterreinen aan met Omgevingsdienst IJmond en GreenBiz	
	Ondergrondse infrastructuur in 3D: ontwikkelen van 3D-bodemkaart voor aanleg van elektriciteitskabels, aanpassing riolering en aanleg warmtenet	
	Havenverordening aangepast om in te spelen op het gebruik van LNG en waterstof	
	Woonvisie 2040 opgesteld	Aan de raad aangeboden voor vaststelling.
	Zonnepanelen op gemeentelijke gebouwen	Aanbesteding voor 1.000 panelen op elf gebouwen.
	Impulsproject Offshore Wind: samenwerkingsovereenkomst Techport en AYOP. Ter het vinden van oplossingen voor uitdagingen in offshore wind	Wordt doorgezet in 2020.
	Walstroom: onderzoek door Omgevingsdienst IJmond naar mogelijkheden van walstroom voor cruisevaart	Resultaten verwacht in 2020.
	Contact met RWS over mogelijkheid aanleggen walstroom bij verplaatsen ligplaatsen bij de nieuwe zeesluis	

Onderstaand gaan we nader in op het belangrijkste beleid dat is gevoerd binnen het thema energie.

Ruimte beschikbaar stellen voor grootschalige hernieuwbare opwekking

Wind- en zonne-energie zijn een belangrijke bronnen van hernieuwbare energie. Onlangs zijn drie windturbines gerealiseerd in de gemeente Velsen. Ook zijn zes windturbines gepland langs de rand van Tata Steel. Deze staan op de planning om de komende jaren gerealiseerd te worden.

In het kader van het RES-traject zijn er gebieden aangewezen waarin gezocht wordt naar aanvullende locaties voor windenergie (en zonneparken). Dit worden waarschijnlijk locaties bij Tata Steel, langs het Noordzeekanaal en de A9. Het belangrijkste (concrete) beleid moet daarmee nog worden ingevuld.

Positief vinden wij dat de gemeente de Energiecoöperatie Energiek Velsen een grote rol wil geven bij de ontwikkeling van de windturbines. Hiermee wordt lokaal eigendom gestimuleerd en ervoor gezorgd dat inwoners financieel mee kunnen profiteren van de windenergie. Ook worden lokale bedrijven eigenaar van de windturbines. Om een schaalvergroting te kunnen maken, heeft Energiek Velsen een ontwikkelsubsidie aangevraagd bij de gemeente Velsen. Gesprekspartners waren tevreden hoe de coöperatie hierin wordt ondersteund door de gemeente en de ODIJ.⁷

Warmtenet

Sinds 2018 wordt met (HVC, beoogde investeerder) samengewerkt aan een warmtenet die over drie gemeentes heen gaat. De omgevingsdienst treedt hierbij op al facilitator en doet voorbereidend werk. HVC gaat mogelijk de uiteindelijke uitvoering doen. Maar de gemeenteraad moet hier nog mee instemmen.

De gesprekspartners zijn in het algemeen positief over het proces waarin het warmtenet tot stand komt. Ook de samenwerking met de woningbouwcorporaties loopt soepel. Binnen twee jaar worden naar verwachting de eerste complexen aangesloten op het net (volloopsценario 18.000 woningen). Er worden al concrete maatregelen getroffen bij de corporaties (collectieve warmtevoorziening in appartementencomplexen).

Een aandachtspunt is echter dat bewoners nog beter betrokken kunnen worden in het proces. Dit zou bijvoorbeeld kunnen door de energiecoöperatie Energiek Velsen, net als in het RES-traject, te laten participeren en meedenken bij de ontwikkeling van het warmtenet. De aanleg van een warmtenet veroorzaakt waarschijnlijk overlast. Als bewoners hier eerder betrokken bij kunnen zijn, kan dit de weerstand in een later stadium verminderen, omdat ze meer het gevoel hebben gehad onderdeel te zijn geweest van de ontwikkeling.

De omgevingsdienst geeft ook aan dat, nu het project steeds concreter wordt, het goed is om de inwoners te betrekken bij de plannen. Hiervoor wordt volgens hen nu samen met HVC, die daar twee extra medewerkers op gaat zetten, en ook met de medewerkers van de gemeente, op ingezet.

⁷ Voor de gemeente heeft het even tijd gekost om dit in het juiste vat te gieten, omdat het een voor de gemeente unieke aanvraag is. Er moest daarbij ook gekeken worden op welke manier deze subsidie verstrekt kan worden zonder een soort precedentwerking te veroorzaken, en om de technische en fiscale aspecten goed te verwerken.

Stimuleren klimaatmaatregelen bij inwoners

De gemeente Velsen is een Transitievisie Warmte aan het opstellen. In dit beleidsstuk moet er zicht komen op de vraag hoe in 2050 alle wijken aardgasvrij zijn, door per wijk alternatieven aan te geven. De Transitievisie Warmte wordt in het najaar aan de raad aangeboden.

Om mensen te stimuleren tot energiebesparing, organiseert de gemeente voorlichtingsbijeenkomsten. Zo heeft ze onder andere sinds 2019 met energiecoöperatie Energiek Velsen een aantal informatieavonden georganiseerd voor de collectieve inkoop van zonnepanelen; op het gemeentehuis maar ook lokaal in de dorpen, waarbij het Energieloket en duurzaam bouwloket ook aanwezig waren.

In 2019 zijn plus minus 5.000 zonnepanelen geplaatst. Dit jaar is weer een collectieve inkoop georganiseerd. De meest recente stand is dat er 1.300 panelen zijn geïnstalleerd, en 700 offertes aangevraagd.

De gemeente merkt echter dat ze op deze bijeenkomsten maar een deel van de inwoners kan bereiken (veelal hoogopgeleid en uit dezelfde woonkernen). Om een groter deel van de inwoners te bereiken zijn sinds 2019 energiecoaches en energieambassadeurs actief:

- De ongeveer 40 energiecoaches worden aangestuurd vanuit de energiecoöperatie Energiek Velsen. Zij zijn opgeleid en begeleid door stichting HOOM, en komen bij particuliere koopwoningen over de vloer voor energiebesparingsadvies. Voorbeelden van maatregelen zijn spouwmuurisolatie, dakisolatie of dubbelglas.
- De energieambassadeurs geven besparingsadviezen bij huurwoningen. Bij deze doelgroep gaat het meestal om kleinere energiebesparingsmaatregelen waar huurders invloed op hebben (zoals bijvoorbeeld de koelkast van de muur zetten, een waterbesparende kraan of korter douchen). Het doel in 2020 is om 1.000 bezoeken per jaar bij huurders af te leggen in een grotere regio, waarvan 40% (400 woningen) in Velsen (op een totaal van 11.000 sociale huurwoningen in Velsen).

Een monitoringsprogramma om de effecten van de energiecoaches en energieambassadeurs te meten moet nog worden opgezet. Ervaringen in de gemeente Haarlem lieten zien dat de energiecoaches gemiddeld 8% energiebesparing in huurwoningen kunnen realiseren. Door het ontbreken van monitoringsinformatie is het op dit moment echter nog niet mogelijk om uitspraken voor Velsen te doen.

Verduurzaming gemeentelijke gebouwen

De gemeente wil de komende jaren werk gaan maken van de verduurzaming van de gemeentelijke gebouwen. De gemeente wil hiermee het goede voorbeeld geven richting haar inwoners.

Meerdere gesprekspartners gaven aan dat de verduurzaming van het gemeentelijk vastgoed tot nu toe traag verliep en sleurend beleid is geweest. De gemeente wilde geen vastgoed verduurzamen als dat eventueel weer werd afgestoten.

Het valt ons ook op dat tot nu toe, in tegenstelling tot veel andere gemeenten in Nederland, nog geen gemeentelijke gebouwen beschikbaar zijn gesteld voor collectieve projecten voor zonne-energie (waar inwoners ook van mee kunnen profiteren). Ondanks dat de energiecoöperatie Energiek Velsen meerdere keren bij de gemeente heeft aangedrongen voor dergelijke projecten, is bij geen enkel gebouw een collectief zonnedak van de grond

gekomen. Hierdoor mist de gemeente een kans om sneller op te schalen in zonne-energie en de omgeving mee te laten profiteren.

Met de aanstelling van het nieuwe college lijkt er meer prioriteit voor verduurzaming van het gemeentelijke vastgoed. De afdeling vastgoed gaat nu zelf een plan maken voor de verduurzaming. Inmiddels heeft de gemeente zonnepanelen gelegd op de panden die de gemeente zelf gebruikt. Het gaat om de ordegrootte van enkele honderden panelen, die de gemeente zelf heeft gefinancierd.

Als de gemeente serieus werk wil gaan maken van het realiseren van de doelstellingen (klimaatneutrale gemeente in 2030), dan lijkt een forse opschaling van het beleid noodzakelijk. Daarnaast zou ook gekeken kunnen worden welke panden van de gemeente aangesloten kunnen worden op het warmtenet.

Green Deals met bedrijven

Met bedrijven zijn in Velsen Green Deals (GreenBiz) gemaakt om energiepositief te worden (o.a. Midden Havengebied, Velsen Noord). Vanuit GreenBiz nemen bedrijven ook zelf initiatieven om te bekijken welke maatregelen rendabel zijn. Hierbij wordt ook gekeken naar collectieve maatregelen. In de regiotafel is financiering aangevraagd om het traject te begeleiden. Middelen kwamen eerst uit Interreg, provinciale subsidies en de gemeente.

Het is tot nu toe nog te vroeg om de effecten van de Green Deal te kunnen monitoren. Er is een energiescan uitgevoerd waarin de nul-situatie is gemeten, maar het effect van de maatregelen moet nog worden gemonitord. Het is daarom tot nu toe nog moeilijk om de effectiviteit van de Green Deals te beoordelen, en hoe deze zich verhouden tot meer dwingende maatregelen zoals handhaving van de energiebesparingsplicht in de Wet milieubeheer (reguliere taak van de ODIJ).

Wel valt het ons op dat het convenant in Velsen als voorbeeld wordt genoemd door andere omgevingsdiensten bij andere rekenkameronderzoeken die we uitvoeren. De gemeente lijkt daarmee met dit beleid voorop te lopen in Nederland.

3.5 Witte vlekken

Er lijken geen grote witte vlekken te zijn in het energietransitiebeleid van Velsen. Het meeste beleid dat wordt gevoerd zien we ook in andere gemeenten terug. Wat wel opvalt is dat Velsen, in tegenstelling tot veel andere gemeenten in Nederland, geen gemeentelijke duurzaamheidslening voor particulieren heeft (er is wel een subsidieregeling voor collectieven, maar dan zijn wel investeringen noodzakelijk in minimaal twee woningen).

Alhoewel er wel een landelijke energielening is voor particulieren, kan het toch te overwegen zijn om ook leningen op gemeentelijk niveau te verstrekken. De gemeente Velsen heeft wel onderzocht of een duurzaamheidslening effectief is, maar op basis van de (geringe) meerkosten voor de inwoners ten opzichte van de landelijke lening, heeft het college daar vanaf gezien. Ervaringen in Ede, Hoeksche Waard en Beverwijk laten overigens wel zien dat inwoners veel gebruik maken van gemeentelijke leningen, en de kosten voor de gemeente beperkt zijn. Een dergelijke lening zou onder de aandacht gebracht kunnen worden door de energiecoaches en op de informatieavonden die worden georganiseerd.

3.6 Conclusie

De gemeente heeft ambitieuze doelen op het thema energietransitie. Om de doelen te realiseren heeft ze verschillende beleidsinstrumenten ingezet. Het valt ons op dat veel beleid pas recent is gestart en de komende jaren nog verder moet worden uitgewerkt, zoals de concretisering van zoekgebieden voor wind- en zonne-energie, voorlichting aan inwoners over energiebesparing in woningen en het verduurzamen van het gemeentelijke vastgoed. Het is daarom op dit moment nog te vroeg om conclusies te kunnen trekken over de effectiviteit van het gevoerde beleid.

De interviewpartners die we hebben gesproken zijn positief over de samenwerking met de gemeente en het proces dat wordt doorlopen (RES-traject, subsidieaanvragen voor energie-coöperatie). Wel lijkt, ook vanuit de voorbeeldfunctie die de gemeente heeft, een serieuze versnelling van de verduurzaming van de eigen gemeentelijke panden noodzakelijk. Dit kan bijvoorbeeld ook door daken beschikbaar te stellen voor collectieve zonneprojecten (waarbij inwoners in de omgeving mee kunnen profiteren). Ook zou meer aandacht kunnen worden besteed aan burgerparticipatie bij de ontwikkeling van het warmtenet (in een vroeger stadium burgers betrekken).

Als we het beleid in Velsen vergelijken met het beleid in andere gemeenten, dan lijken er geen grote witte vlekken te zijn. Het valt wel op dat er geen gemeentelijke energielening is voor particulieren voor individuele projecten. Te overwegen zou kunnen zijn om een dergelijke lening ook in Velsen in te voeren.

4 Klimaatadaptatie

4.1 Voortgang op doelstellingen klimaatadaptatie

Op het thema klimaatadaptatie heeft de gemeente doelstellingen geformuleerd in termen van het voorkomen van wateroverlast, opvangen van de gevolgen van klimaatverandering via de groenstructuur, nieuwe groenvoorzieningen bij stedelijke herstructurering en anticiperen op de gevolgen van klimaatverandering ter beperking van risico's voor leefkwaliteit. Omdat indicatoren om de voortgang te meten ontbreken, is het moeilijk om te beoordelen in hoeverre Velsen op weg is om de doelstellingen te realiseren. Het vinden van geschikte indicatoren om de voortgang van klimaatadaptatie te monitoren, is overigens een vraagstuk dat ook op nationaal niveau speelt.

4.2 Gemeentelijk beleid

De gemeentelijke beleidsmaatregelen op het thema klimaatadaptatie zijn weergegeven in Tabel 3.

Tabel 3 - Overzicht van de ondernomen projecten op het gebied van klimaatadaptatie

Jaar ⁸	Project	Resultaten
2015	Maatregelen tegen wateroverlast	Berging voor overtollig water toegevoegd; hemelwater gescheiden van vuilwater.
2016	Klimaatatlas: in kaart brengen gevolgen extreme hoosbuien en hittestress	Groene dakenkansenkaart opgenomen ter bevordering aanleg van groene daken.
	Grondwater: uitstroomvoorzieningen aangebracht	
	Grondwater: overleg met bewonersgroepen over grondwatersituatie	Conclusie: geen sprake van structureel grondwateroverlast.
	Natuurvriendelijke oevers in lokaal park ter verbetering ecologische situatie	
	Deelname landelijke monitor gemeentelijke watertaken	Conclusie: extra waterberging op gemeentelijke en particuliere grond is nodig.
	Landelijke Monitor BAW ingevuld	
	Evaluatie groenbeleidsplan 2009	Nieuw beleidsplan wordt op basis hiervan voorbereid.
Convenant bijenbescherming ondertekent		
2017	Werken aan een Groenstructuurplan t.b.v. kwaliteit van landschap en groen	
	Behoud en verbetering Velsen landschap	Landschapsbeleidsplan is opgesteld.
	Vervangen riolering diverse plaatsen	Verbeterde klimaatbestendigheid door infiltratie regenwater in de bodem.
	Klimaatatlas: gevolgen extreme hoosbuien en hittestress in kaart gebracht	Gemeente gaat in gesprek over waar de problemen ontstaan en wie daarmee aan de slag kan.
	Operatie Steenbreek: publiekscampagne voor bewustwording nadelige gevolgen van teveel bestrating	Eerste Steenbreek-boom is gepland op schoolplan De Boekenier en in Pieter Vermeulen Museum is aan de campagne aandacht besteed.
	Publiekscampagne 'Niet-in-het-riool'	
	Afspraken over waterbeheer in regio Zuid-Kennemerland	
	Start met reinigen kolken op een gemiddeld kwaliteitsniveau	Minder plassen op straat.

⁸ Jaar verwijst naar het betreffende jaarverslag:

- jaarverslag 2015;
- jaarverslag 2016;
- jaarverslag 2017;
- jaarverslag 2018;
- jaarverslag 2019.

Jaar ⁸	Project	Resultaten
2018	Niet-in-het-riool campagne	
	Aanbreng wadi's bij Stratingplantsoen	
	Concept Groenstructuurplan opgesteld	
	Operatie Steenbreek: samenwerking met Pieter Vermeulen Museum	
	Aanbreng planten waar wilde en honingbijen en andere insecten op af komen	Mogelijkheid tot 129 verschillende wilde bijensoorten t.o.v. huidige 50.
	Grazende schapen in plaats van maaimachines op verschillende plekken	Grotere biodiversiteit en betere bodemstructuur.
2019	BRAK! IJmuiden, met thema klimaatverandering/-zeespiegelstijging. BRAK! biedt natuur- en milieueducatie. Gewerkt aan groeimodel voor BRAK!	In 2020 neemt de raad een definitief besluit over BRAK!
	Digitale klimaatatlas: bevat verwachte effecten van klimaatverandering. Ter ondersteuning van klimaatadaptatie maatregelen.	
	Groenstructuurplan opgesteld	Maatregelen worden vanaf 2020 uitgevoerd.
	Bij-vriendelijk Velsen: op verschillende plekken wordt ecologisch maaibeheer toegepast ten gunste van de biodiversiteit.	Verschillende planten en diersoorten worden aangetrokken.
	Proef extra bescherming voor natuurgebied rond Kennemermeer: geen honden aan de oostkant	Meningen lopen uiteen over het succes van de proef. Alleen het meest kwetsbare gebied is nu verboden voor honden.
	Vervanging van en het nieuwe planten van bomen	300 nieuwe bomen geplant.
	Bij vervanging van riolering wordt rekening gehouden met veranderend klimaat: aparte stelsels in de bodem om regenwater op te vangen.	
	Grondwater op peil: waar het grondwater te hoog staat, is drainage aangebracht. Bij vervanging van riolering wordt nieuwe drainage aangelegd.	
Vergroeningsimpuls: kaart gemaakt met locaties waar meer groen kan komen.	Bijna 700 m ² is groen geworden.	

De belangrijkste maatregelen in de gemeente Velsen op het gebied van klimaatadaptatie zijn:

Opstellen klimaatatlas

Deze klimaatatlas geeft de knelpunten weer op het gebied van klimaatadaptatie. Het gaat bijvoorbeeld om locaties waar wateroverlast kan ontstaan als het hard regent (zoals een viaduct die onder water kan komen te staan). Verder ondersteunt de klimaatatlas het nemen van maatregelen en het vormt een krachtig communicatiemiddel om de knelpunten binnen klimaatadaptatie zichtbaar te maken. Het waterschap Hooghollands Noorderkwartier geeft daarbij aan dat het prettig is dat de gemeente gebruik heeft gemaakt van dezelfde klimaatatlas als andere gemeenten die binnen haar grondgebied vallen. Door dezelfde atlas in te zetten worden gesprekken en het afstemmen tussen gebieden vergemakkelijkt.

Riothermie

In de gemeente Velsen is de innovatieve techniek riothermie toegepast. Hierbij is een warmtewisselaar rondom een rioleringsbuis geplaatst voor de verwarming van het Vellesan college. De gesprekspartners van de waterschappen gaven aan dat dit een innovatieve techniek is waarmee Velsen vooroploopt in Nederland. Ook is positief dat de gemeente onder andere Waterschap Rijnland heeft benaderd om te onderzoeken of dit concept ook breder ingezet kon worden. Hieruit is een onderzoek voortgekomen voor een businesscase voor warmte uit een RWZI voor een kleine woonwijk. Dit leek met de kennis van dat moment economisch niet rendabel. Nu wordt onderzocht of aansluiting op een groter warmtenet wel mogelijk is. Ook heeft de gemeente momenteel nog drie aquathermie-projecten in onderzoek. Hierbij wordt de warmte gewonnen uit de riolering of uit oppervlaktewater. Het waterschap wordt bij dit proces goed geholpen met kennisondersteuning door de gemeente, ODIJ en HVC.

Projecten in openbare ruimte

De gemeente Velsen heeft in de openbare projecten gerealiseerd om de stad meer klimaatadaptatief te maken. Recentelijk is bijvoorbeeld een parkeerruimte omgebouwd naar een groene parkeerruimte, een soort versterkt grasveld. Hiervoor zijn speciale platen met gras aangelegd die zowel de auto's kunnen houden als wateroverlast uit de omgeving kunnen opvangen. Ook is samengewerkt met het Pieter Vermeulen museum om schoolpleinen stapsgewijs te vergroenen en kinderen les te geven over vergroenen. De Universiteit van Leiden is erbij betrokken om onderzoek te doen naar de effecten hiervan.

Operatie Steenbreek

De gemeente zet richting inwoners vooral in op communicatieve instrumenten om bewoners te overtuigen om hun tuin te vergroenen. Dit doet ze samen met Stichting Steenbreek. Velsen organiseert onder de campagne Operatie Steenbreek acties om samen met inwoners en bedrijven te vergroenen.

4.3 Witte vlekken

Wat opvalt in het beleid voor klimaatadaptatie is dat de gemeente Velsen (overigens net als veel andere gemeenten in Nederland) vooral inzet op maatregelen in de openbare ruimte en meer communicatieve instrumenten richting inwoners. Instrumenten die verder gaan dan communicatie (bijvoorbeeld economische prikkels) worden tot nu toe nog niet ingezet, terwijl deze erg kosteneffectief kunnen zijn. Een voorbeeld is differentiatie van de rioolheffing in de gemeente Venray, om inwoners te stimuleren om hun tuin te vergroenen.

Niet iedereen in Venray hoeft de kosten voor afvoer van hemelwater te betalen. Als het hemelwater niet in het gemeentelijk riool komt via dak, trottoir, terras en/of regenpijp, krijgen inwoners korting op de rioolheffing. Hiermee wordt afvoer in de tuin en daarmee vergroening gestimuleerd (bij een betegelde tuin kan het water immers niet goed wegzakken in de grond).

Het lijkt om een kosteneffectieve maatregel te gaan. De gemeente Venray heeft de maatregel geëvalueerd en geconcludeerd dat de kosten voor afkoppeling bij particulieren veel lager zijn dan het nemen van maatregelen in de openbare ruimte, zoals extra waterberging of vergroting van de riolen. Het gaat daarmee om een kosteneffectieve maatregel, ook als de kosten voor overhead en urenbesteding van de gemeente worden meegenomen.

Andere suggesties voor aanvullend beleid op het gebied van klimaatadaptatie zijn:

- Afspraken maken met de woningbouwcorporatie dat bij nieuwe bewoners de tuin wordt vergroend. Hiermee kan de norm worden aangepast hoe een tuin eruit zou moeten zien in een straat.
- Het aanscherpen van de parkeernormen. Het omlaag brengen van de parkeernorm zorgt voor meer groene (openbare) ruimte in de stad.
- Het uitvoeren van klimaatstresstesten en risicodialogen (suggestie van waterschap Rijnland). Deze gaan nog een stap verder dan de klimaatatlas die er nu ligt. In de klimaatatlas staan een set kaarten waarin staat wat mogelijke effecten zijn van bijvoorbeeld wateroverlast, overstromingen, droogte en hitte.⁹ Met een klimaatstress-test zou bekeken kunnen worden wat dit zou kunnen betekenen, wat de gevolgen zijn en welke potentiële maatregelen genomen kunnen worden.
- Onderzoeken of regenwaterputten gestimuleerd kunnen worden in tuinen. In Vlaanderen geldt een verplichting bij nieuwbouw. Een uitzondering geldt voor woningen met een groen dak.¹⁰

4.4 Conclusie

Op het gebied van klimaatadaptatie heeft de gemeente vooral kwalitatieve doelen geformuleerd. Omdat concrete indicatoren met streefwaarden ontbreken, is het niet mogelijk om de voortgang bij te houden. Wel heeft de gemeente een klimaatatlas laten opstellen om de knelpunten in kaart te brengen.

⁹ De gemeente presenteert in november 2020 een nieuwe klimaatatlas, waarbij de klimaatscenario's conform het Deltaprogramma Ruimtelijke Adaptatie worden toegepast.

¹⁰ [Verplichte installatie van een regenwaterput en infiltratiesysteem bij nieuwbouw en herbouw](#)

Het beleid dat de gemeente uitvoert richt zich tot nu toe voornamelijk op ingrepen in de openbare ruimte en communicatie richting inwoners. De gemeente zou zich aanvullend meer kunnen richten op economische prikkels, zoals het differentiëren van de riolheffing. Een evaluatie van de gemeente Venray liet zien dat dit kosteneffectief beleid kan zijn, omdat dure ingrepen in de openbare ruimte voorkomen kunnen worden. Ook zou de gemeente expliciete afspraken kunnen maken over klimaatadaptatie met de woningbouwcorporatie en/of parkeernormen kunnen aanscherpen.

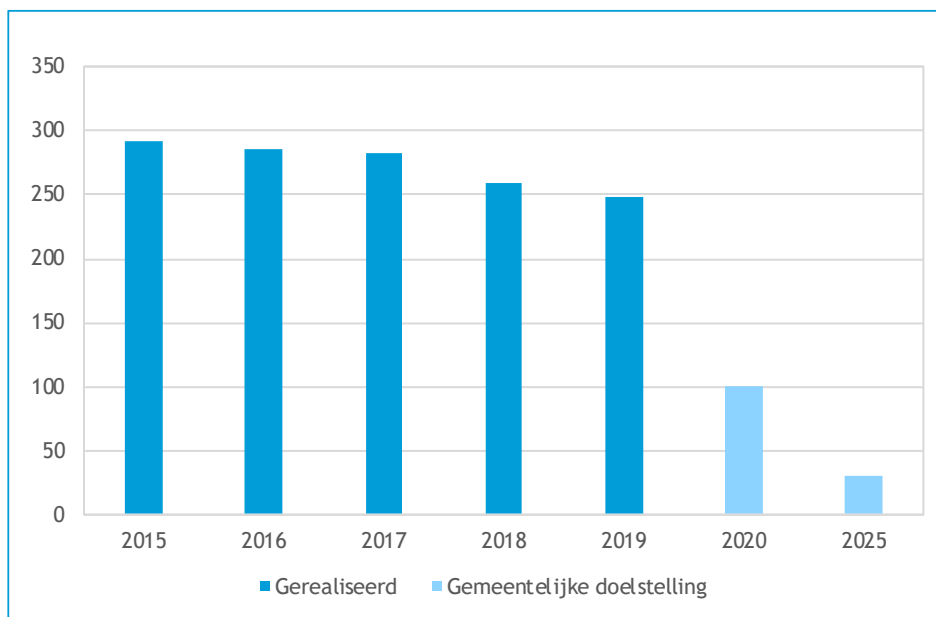

5 Afval als circulaire economie

5.1 Voortgang op doelstellingen huishoudelijk restafval

De gemeente Velsen heeft als doelstelling opgenomen om de hoeveelheid restafval te verminderen tot 100 kg per inwoner in 2020 en het scheidingspercentage te verhogen tot 75%. In Figuur 5 is te zien dat de hoeveelheid huishoudelijk restafval per inwoner wel daalt, maar dat de gemeente nog ver weg is van de doelstelling van 100 kg per inwoner in 2020.

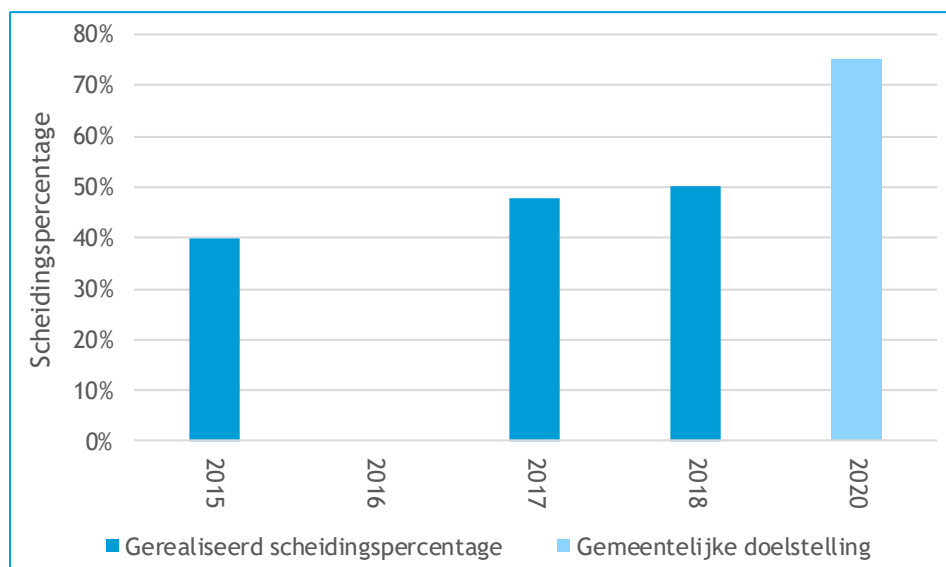
Figuur 5 - Hoeveelheid huishoudelijk restafval (kg per inwoner)

Bron: Cijfers gemeente Velsen.

Het scheidingspercentage is wel gestegen sinds 2015, maar ook hiervoor geldt dat aanzienlijke stappen gemaakt moeten worden om de doelstelling van 75% te realiseren in 2020.

Figuur 6 - Scheidingspercentage huishoudelijk restafval (geen gegevens beschikbaar voor 2016)

Bron: CBS.

5.2 Gemeentelijk beleid

Tabel 4 geeft een overzicht van de maatregelen die zijn genomen in de periode 2015-2020.

Tabel 4 - Overzicht van de ondernomen projecten op het gebied van afval en circulaire economie

Jaar ¹¹	Project	Resultaten
2015	Zwerfvuilbestrijding: zwerfvuilpreventie actie tijdens Sail-In	
	Start Beestenbende: zwerfvuilbestrijding op scholen	67 kinderen hebben zich aangesloten.
	Richtingennotitie Van Afval Naar Grondstof: verbeteren van afvalscheiding	
	Deelname in Benchmark Afvalscheiding 2015 (vergelijking tussen gemeenten)	Velsen scoort lager dan gemiddeld.
	Verlenging Afvalbeheerplan 2010-2015	
	Gestart met sorteren en vermarkten van kunststof verpakkingsafval	Lege pakken sap en zuivel mogen toegevoegd worden aan overige kunststof.
2016	Reinigen openbare ruimte: overdracht reinigingstaken van DVO naar HVC	
	Voortzetting Beestenbende	200 kinderen zijn lid in 2016.
	Bewustwordingscampagne 'een groen voetje halen'	
	Open dag Velsen-Noord 'Samen voor een Schone Wijk'	
	Inzamelwedstrijd op basisscholen over plastic, metalen en drankkartons	
	Meer Waarde Uit Afval (MWUA): maatregelen ter verbetering afvalscheiding en -hergebruik	
	Bewonerscampagne HVC: 100 huishoudens scheidden 100% van hun afval gedurende 100 dagen	Deelnemers kunnen dienen als klankbordgroep voor project MWUA.
	Proef in Santpoort-Noord en Velsbroek voor meer wijkgerichte huishoudelijk afval inzameling met minicontainers	Restafval in beide woonkernen werd minder en meer plastic, metalen en drankkartons werden gescheiden.
	KIMO: Green Deal Schone Stranden & Green Deal Visserij voor een Schone Zee	
	KIMO: Fishing for Litter programma	
KIMO: Juttersgeluk: strandschoonmaakactie voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt		

¹¹ Jaar verwijst naar het betreffende jaarverslag:

- jaarverslag 2015;
- jaarverslag 2016;
- jaarverslag 2017;
- jaarverslag 2018;
- jaarverslag 2019.

Jaar ¹¹	Project	Resultaten
	KIMO: bijwoning diverse bijeenkomsten over scheepvaart en plastic afval in de oceanen	
2017	Samenwerking Pieter Vermeulen Museum: zwerfvuil educatieprogramma op basisscholen	776 kinderen en 186 zijn in het museum geweest.
	IJmuiden Zonder Zwerfvuil: interactieve markt	
	Aandacht voor zwerfvuil bij Havenfestival met Partyprikkers en TV programma 'Hou 't schoon'	
	Voortzetting Beestenbende	199 kinderen zijn lid in 2017.
	Bijeenkomst over de aanpak van afvaldumpingen naast containers	Start van gezamenlijke aanpak krijgt vervolg in 2018.
	Inzet rolcontainer voor Plastic, Blik en Drankpakken (PBD) bij 6.000 laagbouw woningen	Hoeveelheid gescheiden PBD sneller gestegen dan verwacht: 5x meer afvalscheiding dan huishoudens die verzamelcontainers gebruiken.
	100 nieuwe containers voorzien van een slot voor een afvalpas	15.000 laagbouw huishoudens brengen restafval naar ondergrondse containers.
	KIMO: Fishing for Litter programma	Tweede geworden bij internationale Ocean Awards.
	KIMO: mini-conferentie 'Samen voor een Schone Zee'	Samenwerking met Ministerie van I&W voor vier jaar bezegeld.
	KIMO: deelname Expeditie Juttersgeluk	
	Uitzetten onderzoeksrapport voor grondstoffenstromen staal, transport en visserij	Conceptrapport is inmiddels opgeleverd.
Bestuurlijke bijeenkomst in de IJmond over invulling en definitie van circulaire economie		
2018	Toegangssysteem containers ingevoerd	Extra vervuiling op straat.
	KIMO: voortzetting Fishing for Litter programma	
	KIMO: voortzetting project Juttersgeluk	
2019	Velsen geen bende: campagne om afvaldumping bij containers en containertuintjes tegen te gaan. Uit gesprekken met bewoners blijkt dat problematiek veelzijdig is	Bewoners kunnen vrijwilliger worden of een containertuintje adopteren, bewoners krijgen flyers, brieven en borden, kamerbewoners kregen een eigen afvalpas, en op sommige plekken zijn extra containers geplaatst.
	Meer Waarde Uit Afval: 2019 eerste volledige jaar dat bijna overal PBD-afval met minicontainers is ingezameld.	Fijn restafval daalde van 230 naar 200 kg per inwoner; PBD steeg van 13 naar 22 kg per inwoner.
	KIMO: lobby bij de EU	Fishing for Litter is nu opgenomen in de Europese Havenontvangstrichtlijn.
	MRA Duurzaamheid Top 2019: vijf afspraken: 1. Gezamenlijk duurzaam inkopen en opdrachtverlening via vijf inkooppakketten. 2. Samen komen tot een circulaire aanpak op textiel. 3. Uitwerken van duurzaam bouwen van woningen via het programma Cirkelstad. 4. Onderwijs- en arbeidsmarktkansen koppelen aan de klimaatopgave. 5. Monitoren MRA-positie en -inzet op transitie naar een duurzame economie.	Gemeente Velsen bekrachtigt deze afspraken.

Afvalinzameling

Het uitgangspunt in Velsen is bronscheiden waar het kan, en nascheiding waar het niet anders kan. Bij alle hoogbouw in Velsen wordt nu het afval nu nog nagescheiden. Dit betekent dat inwoners hun afval niet hoeven te scheiden, maar al het ingezamelde afval door een scheidingsinstallatie gaat, waarna het overblijvende restafval verbrand wordt. Wel zijn er plannen om hier ook groen-, fruit- en tuinafval, en plastic, metalen en drankkartons afval bij de hoogbouw apart op te halen.

Het valt ons hierbij op dat de gemeente zich goed laat informeren door de HVC voordat maatregelen worden doorgevoerd. Ze laat namelijk de HVC de kosten en potentiële effecten van de maatregelen in beeld brengen. Omdat gemeenten de meerkosten van plastic inzameling vergoed krijgen vanuit het Afvalfonds, kan het plastic kostenneutraal voor de gemeente worden ingezameld.

Bij laagbouw woningen in Velsen dienen de inwoners hun afval zelf te scheiden (zogenaamde bronscheiden). Alle 20.000 laagbouw huishoudens hebben een gft-emmer en een pmd-container aan huis. Op dit moment brengen 15.000 van de 20.000 laagbouw huishoudens hun restafval naar een container. De overige 5.000 laagbouw huishoudens hebben een rolcontainer aan huis. Voor de huishoudens met een container aan huis wordt het afval één keer in de vier weken opgehaald (voorheen was dit eens in de twee weken). Deze frequentie is verlaagd als maatregel om afvalscheiding te bevorderen en de kosten van inzameling te verlagen.

Op dit moment is de hoeveelheid restafval in Velsen nog steeds een factor 2,5 hoger dan de landelijke doelstelling in 2020. Er is al met de raad een plan besproken om gedifferentieerde tarieven (diftar) in te voeren, waarin burgers moeten betalen voor de hoeveelheid afval die ze aanbieden. Ervaringen bij andere gemeenten laten zien dat dit een effectieve maatregel kan zijn. Omdat het scheidingspercentage door diftar naar verwachting hoger wordt, en de gemeente minder kosten hoeft te maken om het restafval bij de HVC aan te bieden, is de verwachting dat de maatregel overall kan leiden tot een kostenbesparing voor huishoudens (lagere tarieven van € 10 tot 20 per huishouden).

Witte vlekken

Voor de langere termijn kan luierreycling een interessante maatregel zijn om de hoeveelheid restafval terug te dringen. Het uitgangspunt is dat het voor dezelfde kosten zou moeten kunnen als restafval. Wel zijn er bijkomende kosten om luiers apart in te zamelen.

Zwerfafval

Het zwerfvuil in Velsen wordt opgehaald door sociale werkvoorziening en HVC. De HVC werkt met veegwagens, de sociale werkvoorziening gebruikt vooral zwerfafvalgrijpers. Het gemiddelde beeldkwaliteitsniveau dat moet worden gerealiseerd is B. Dat is een schoonheidsmaatstaf die aangeeft dat er jaarrond minder dan tien stuks zwerfafval mag liggen binnen 100 vierkante meter.

Ook worden op grote evenementen, zoals het havenfestival, mensen ingezet om bezoekers te wijzen op zwerfafval en het op te ruimen. Onder de noemer 'Velsen geen Bende' organiseert de gemeente jaarlijks een opruimevenement in de wijk.

Ander beleid is dat de ODIJ de ambtelijke ondersteuning vormt voor de KIMO-projecten. Dit is een Europese organisatie om de kust en zee schoon te houden. Onder andere valt hier een initiatief onder waarbij vissers gratis afval uit hun netten aan land kunnen brengen, zodat er minder afval wordt teruggegooid in zee.

Witte vlekken

Het valt ons op dat de gemeente Velsen nog voornamelijk inzet op opruimen van zwerfafval, bewustwording, en communicatieve instrumenten om zwerfafval tegen te gaan. Dit zijn belangrijke instrumenten om zwerfafval terug te dringen, omdat het ook voor een groot deel om een mentaliteitskwesie gaat. De ervaring leert dan handhaving (boetes uitdelen) maar beperkt effectief is.

De gemeente zou ook kunnen overwegen om meer financiële instrumenten in te zetten, zoals statiegeld. De gemeente Leiden heeft als eerste gemeente in Nederland voor een stadsbreed evenement (het Leids Ontzet) statiegeld ingevoerd en hiermee laten zien dat dit praktisch en juridisch mogelijk is. Met name voor het Havenfestival zou een dergelijk instrument interessant kunnen zijn, omdat de kans groot is dat plastic bekertjes in het water terecht komen, nooit meer worden opgeruimd, en zo bijdragen aan het plastic soup-probleem.

Circulaire economie

De gemeente Velsen wil inzetten op duurzame inkoop. De gemeente heeft een manifest duurzaam inkopen ondertekend, en een intentieverklaring circulair inkopen bij de MRA. Ook is er een roadmap op het gebied van duurzaam inkopen gemaakt. Er zijn redelijk wat ontwikkelingen, maar nog niet alles is in beleid gevat.

Velsen werkt samen met stichting Rijk op het gebied van inkopen, die in totaal zestien gemeentes in de regio helpen met inkoop en aanbestedingen. Zij houden zich onder andere bezig met aan bod laten komen van onderwerpen als social return, circulariteit en duurzaamheid in de aanbestedingen die zij begeleiden.¹²

Er zijn wel resultaten geboekt met duurzaam inkopen. Een voorbeeld is de inkoop van energie (windstroom). Het zijn echter voorbeelden maar onduidelijk tot nu toe is wat de resultaten zijn over de gehele lijn. Het is daarom ook moeilijk om resultaten te noemen op het gebied van kosten, duurzaamheidswinst en witte vlekken bij duurzame inkoop. Hiertoe moeten eerst de inkopen en effecten beter worden gemonitord. Op dit moment is er deels overzicht van alle aanbestedingen die in de gemeente op rol staan, omdat stichting Rijk jaarlijks gesprekken heeft met managers en daaruit een inkoopjaarplan maakt. Dit is echter niet volledig en tussentijds wijzigen plannen soms ook.

Op dit moment wordt gewerkt aan een overzicht op het gebied van contracten, leveranciers en afspraken. Ook wordt onderzocht waar Velsen de grootste impact kan maken op het gebied van duurzaam inkopen. Hierin worden ook inzichten betrokken uit de lopende CO₂-nulmeting uit het kernteam duurzaamheid.

¹² Inkopen binnen Velsen zijn decentraal georganiseerd. Bij een aanbesteding kan de betreffende afdeling contact opnemen met stichting Rijk. Dit is echter niet verplicht.

Witte vlekken

Op zich zijn er geen duidelijk witte vlekken in het inkoopbeleid van de gemeente. Wel is voor het doorvoeren van duurzaam inkopen het belangrijk dat inkopen niet alleen een papieren werkelijkheid is, maar dat inkopers ook daadwerkelijk een gedragsverandering laten zien. Dit betekent dat structureel in het proces moet worden ingebouwd dat inkopers in een vroeg stadium duurzaamheidseisen opnemen, dat de resultaten worden gemonitord en wethouders erop afgerekend kunnen worden als de resultaten niet zijn geboekt.

Het valt ons op dat de ambtelijke capaciteit binnen Velsen om dit proces in goede banen te leiden zeer beperkt is. Zo heeft de gemeente Leiden meerdere personen betrokken bij het organiseren van duurzaam inkopen, en is een volledige fte vrijgemaakt om duurzaam inkopen in de grond- weg en waterbouw te stimuleren (inkopen met de grootste gemeentelijke milieu-impact). In Velsen is het duurzame inkoopbeleid bij één persoon belegd, en maakt het ook maar een onderdeel uit van het takenpakket. Wij betwijfelen of dit voldoende is om duurzaam inkopen serieus van de grond te krijgen in de organisatie.

5.3 Conclusie

De gemeente Velsen is nog ver verwijderd van de doelstelling om de hoeveelheid restafval per inwoner te verminderen naar 100 kg per persoon. Met de invoering van gedifferentieerde tarieven (een beleidsinstrument dat al een keer aan de raad is voorgelegd) zouden flinke stappen gemaakt kunnen worden om het doel te realiseren. Het valt ons op dat de gemeente de raad goed informeert over de kosten en effecten van potentiële maatregelen (de HVC brengt dit voor de gemeente in kaart).

Op het gebied van voorkomen van zwerfafval zet de gemeente vooral in op opruimen en bewustwording van burgers. Hierbij streeft de gemeente naar een gemiddelde beeldkwaliteitsniveau B. Dat is een schoonheidsmaatstaf die aangeeft dat er jaarrond minder dan tien stuks zwerfafval moet liggen binnen 100 vierkante meter. Het opruimen van zwerfafval draagt in een belangrijke mate bij aan de beeldkwaliteit.

Financiële instrumenten, zoals statiegeld, worden nog niet toegepast. Ervaringen in Leiden laten zien dat statiegeld ook op gemeentelijk niveau mogelijk is. Met name voor het Havenfestival, waarin er een grote kans is dat bekkers in het water terecht komen en bijdragen aan de plastic soup, kan dit instrument worden overwogen.

Op het gebied van duurzaam inkopen zien we dat de gemeente nog vooral in de opstartfase zit. Een overzicht van de inkopen en duurzaamheidsprestaties ontbreekt echter nog, waardoor alleen incidentele successen benoemd kunnen worden. Om serieus werk te maken van duurzaam inkopen, lijkt een opschaling van de capaciteit in de gemeentelijke organisatie noodzakelijk.

6 Voortgang op thema duurzame mobiliteit

6.1 Voortgang op mobiliteitsdoelstellingen

Doelstellingen op het gebied van mobiliteit zijn:

- IJmond goed bereikbaar en prettig leefbaar;
- groei autogebruik beperken tot maximaal 1% per jaar;
- toename openbaar vervoer (van 6 naar 9%);
- in 2022 20% meer met de fiets ten opzichte van 2012;
- helft van alle verplaatsingen tot 7,5 km met de fiets (van 35 naar 50%);
- bedrijven passen mobiliteitsmanagement toe.

Wij zijn beperkte monitoringsinformatie tegengekomen die de voortgang op deze doelen presenteert. Wel is in het jaarverslag in 2020 van de Omgevingsdienst IJmond opgenomen dat als resultaat van IJmond Bereikbaar in de IJmond als resultaat een toename is behaald van het aantal spitsmijdingen per werkdag van 460 in 2019 met een totaal van 2.575 per dag. Dit is een CO₂-reductie van 1.020 ton CO₂.

6.2 Gemeentelijk beleid

Een overzicht met de gemeentelijke beleidsmaatregelen is weergegeven in Tabel 5.

Tabel 5 - Overzicht ondernomen projecten op het gebied van mobiliteit

Jaar ¹³	Project	Resultaten
Jaarlijks	Tweede pont in de spits voor fietsverkeer	Tweede pont blijkt effectief; stijgende gebruikscijfers.
	Plaatsing van laadpalen voor elektrische auto's	Aantal laadpalen neemt exponentieel toe.
2015	Uitbreiding aantal ov-fietsen bij de NS stations	Acht ov-fietsen bij ieder station.
	Stimulatie werkgevers en -nemers om ov of fiets te gebruiken i.p.v. auto	Toename aantal fietsers.
	Inzet shuttlebus tussen NS station Beverwijk en industrieterrein Velsen Noord en Tata Steel IJmuiden	
2016	Afdeling Sportzaken heeft 100% elektrische bedrijfs-auto in gebruik genomen	
	Onderzoek naar mogelijkheden van snelfietsroutes	
	Lobby voor verbetering NS dienstregeling Kennemerlijn	Geen resultaat, gesprek wordt voortgezet.
	Corridordialoog Kennemerlijn: zoeken naar ontwikkelmogelijkheden rondom de stations	

¹³ Jaar verwijst naar het betreffende jaarverslag:

- jaarverslag 2015;
- jaarverslag 2016;
- jaarverslag 2017;
- jaarverslag 2018.

Jaar ¹³	Project	Resultaten
	Campagne Goed op Weg	Zo'n 2.600 medewerkers van 170 bedrijven hebben auto ingeruild voor fiets voor woon-werkverkeer.
	Vastelling Regionale Mobiliteitsvisie 2030	
	Subsidie voor aanpassing verkeerslichten om doorstroming fietser te verbeteren	
2017	Stimuleren gebruik LNG in de scheepvaart	
	In kaart brengen route en knelpunten voor snelfiets-route	Ambitie wordt in 2018 voorgelegd aan IJmondcommissie.
	Verkeerslichten Pontplein aangepast	Fietsinfrastructuur verbeterd.
2018	Aanpassing havenverordening voor toepassing LNG	
	Bijeenkomst voor presentatie resultaten 2015-2017 IJmond Bereikbaar	
	Stimuleren bedrijven om deel te nemen aan IJmond Bereikbaar	175 bedrijven zijn nu aangesloten, waarvan 3.000 werknemers naar werk fietsen.
	Verbeteringen aangebracht in fietsstructuur om fietsgebruik te stimuleren	
2019	Mobiliteitsagenda: 20 beleidsdoelen en 70 maatregelen op zes thema's. Fietzers en voetgangers staan centraal	Diverse maatregelen worden in 2020 uitgevoerd.
	Ondertekenen convenant zero-emission bevoorrading	
	IJmond Bereikbaar: Ga toch fietsen. Maatregelen door werkgevers voor duurzaam mobiliteitsbeleid	
2020	Deelauto voor zakelijk vervoer in gebruik genomen bij de gemeente	

Uit de interviews blijkt dat vooral vanuit de omgevingsdienst wordt gewerkt aan het thema duurzame mobiliteit. De beleidsadviserende en de uitvoerende taak voor Duurzame Mobiliteit is belegd bij de Omgevingsdienst IJmond. De advisering/uitvoering is hiermee deels gedelegeerd. De werkgeversaankpak is in vergelijking met andere gemeenten een goed en relatief ver uitgewerkt voorbeeld.

Binnen de gemeente is niemand voltijd met het onderwerp bezig. Wel lift veel werk op het gebied van fietsen en openbaar vervoer mee op de grotere projecten en maakt het onderdeel uit van de gebruikelijke werkwijze van de gemeente.

Positief is dat sinds kort wel elk herinrichtingsproject geëvalueerd wordt. Tot een paar jaar geleden gebeurde dit niet. Nu wordt beoordeeld of het project is gemaakt en geworden zoals het was bedacht. Het zou logisch zijn om dit bij meer projecten te doen en op projectbasis te evalueren, zodat gericht kan worden geëvalueerd of de ambtelijke capaciteit effectief kan worden ingezet.

6.3 Witte vlekken

Aanvullende maatregelen binnen het thema duurzame mobiliteit kunnen zijn:

- Bij twee van de drie strandopgangen is (deels) betaald parkeren. Bij de derde strandopgang (bij strand Noordpier) ligt nog kans om een maatregel voor betaald parkeren in te voeren. Vanaf 2021 is het daarbij mogelijk om parkeertarieven te differentiëren op CO₂-uitstoot.
- Het terugdringen van het aantal parkeerplaatsen is een actueel thema. Er zijn grote woningbouwambities. Men heeft voor ogen om daar aan duurzame mobiliteit te werken.

Er wordt nagedacht om te experimenteren met de parkeernorm. In dat geval moet de gemeente ook nadenken over parkeervergunningen voor de bewoners in de omliggende wijken om te voorkomen dat daar problemen ontstaan.

- Het aanpakken van het doelgroepenvervoer (bijvoorbeeld vervoer speciaal onderwijs dat onder de verantwoordelijkheid valt van de gemeente). Dit is ook belangrijk vanuit de voorbeeldfunctie van de gemeente.

6.4 Conclusie

Binnen de gemeente Velsen is beperkte capaciteit op het thema duurzame mobiliteit. Het meeste beleid wordt gevoerd door de omgevingsdienst (IJmond bereikbaar). Er wordt op dit moment nog weinig beleid ontwikkeld vanuit de gemeente. Dit lijkt niet zozeer een kwestie van een gebrek aan capaciteit, maar prioritering van de werkzaamheden. Vanuit de voorbeeldfunctie van de gemeente zou het bijvoorbeeld goed zijn om het doelgroepenvervoer te verduurzamen, en daarmee de voorbeeldfunctie te vervullen (zie ook onderwerp duurzaam inkopen). Tot op heden is dit echter nog niet gebeurd.

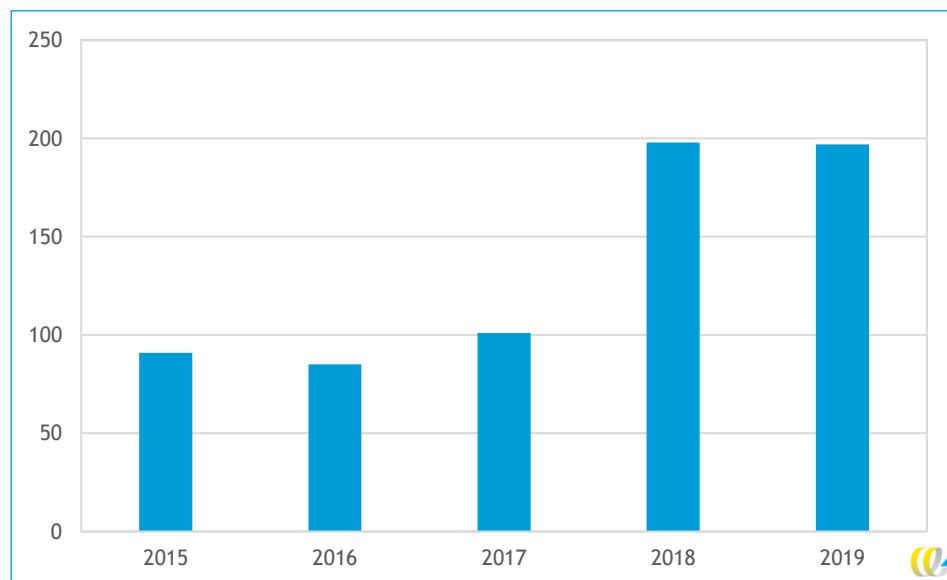
7 Leefomgeving

7.1 Voortgang op doelstellingen leefomgeving

De doelen in het milieubeleidsplan zijn geformuleerd in termen van luchtkwaliteit, geluid en geur verbeteren, een balans tussen economische ontwikkeling en milieukwaliteit c.q. hinder en optimale klachtenafhandeling en milieu-informatievoorziening.

Een van de doelen is het optimaal afhandelen van klachten. Er is niet gemonitord of de klachten naar wens zijn afgehandeld, maar wel het aantal klachten. Ter indicatie geeft Figuur 7 de ontvangen klachten weer die bij OD IJmond zijn binnengekomen op het gebied van milieu. Zowel in 2017 als in 2018 zijn 101 klachten van het totaal op het gebied van geluid ingediend; 42 op het gebied van stof en 25 op het gebied van geur.

Figuur 7 - Totaal ontvangen klachten bij OD IJmond

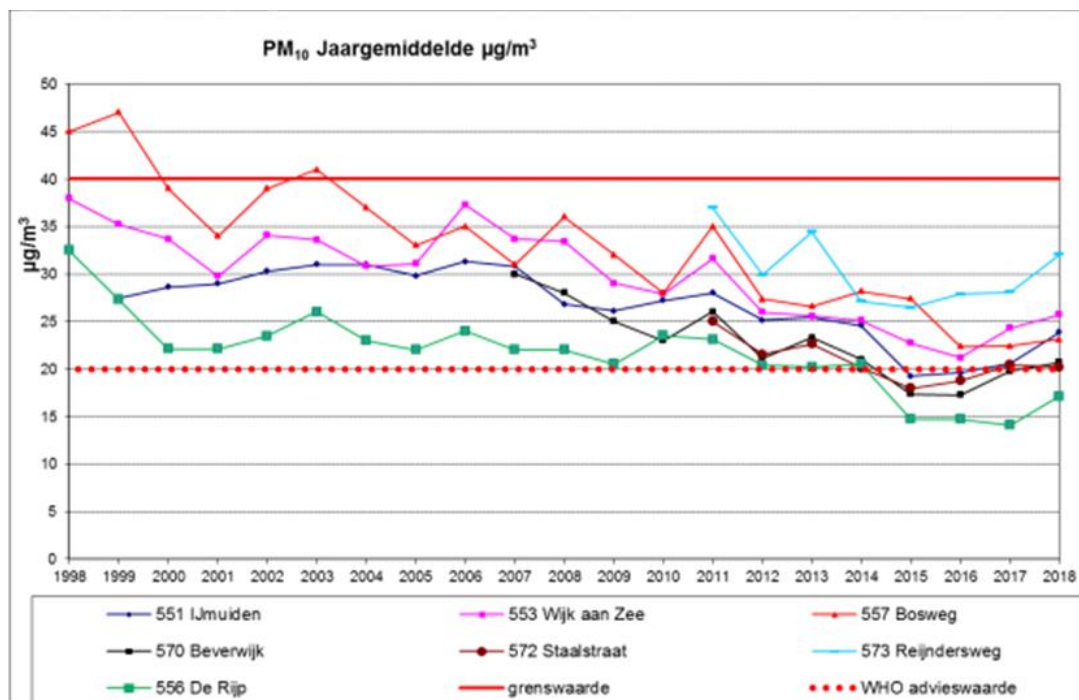

Bron: Jaarverslagen OD IJmond.

Verder staat het verbeteren van de luchtkwaliteit in de doelen voor de gemeente Velsen. Figuur 8 geeft de ontwikkeling van de jaarlijkse gemiddelde concentratie van PM_{10} weer in de regio IJmond. Hier is te zien dat de concentratie van PM_{10} daalt, en dat voor een aantal meetstations de concentraties beneden de WHO-waarden liggen¹⁴. Bij een aantal meetstations is dit nog niet het geval.

¹⁴ De WHO-norm is een streven. Alle meetstations voldoen aan de wettelijke normen. Deze zijn het dubbele van de WHO-norm.

Figuur 8 - Luchtkwaliteit (PM₁₀) regio IJmond

Bron: Datarapport luchtkwaliteit IJmond 2018 (D. de Jonge, 2019).

7.2 Gemeentelijk beleid

Tabel 6 - Overzicht van de ondernomen projecten op het gebied van leefomgeving

Jaar ¹⁵	Project	Resultaten
Jaarlijks	Vergunningverlening voor milieuactiviteiten overgedragen aan Omgevingsdienst IJmond (ODIJ)	ODIJ heeft twee vergunningen afgegeven en 73 meldingen afgehandeld in 2019.
	Rapportage meetnet Luchtkwaliteit IJmond	In 2015 werd voor het eerst aan alle richtwaarden voldaan.
	Voortzetten voorschrijven van de Best Beschikbare Technieken in de vergunningen van bedrijven	
	Voortzetting monitoring luchtkwaliteit in de IJmond	Luchtkwaliteit voldoet aan wettelijke normen, wel toename fijnstof.
	Uitvoeren maatregelen Visie Luchtkwaliteit	
2015	Samenwerking met lokale partijen in de milieudialoog	Aantal subsidieprojecten is afgerond.
	Platform Milieu en Gezondheid: zicht krijgen op luchtkwaliteit en hoe deze te verbeteren	
2016	Vaststelling Bestuurlijke Agenda Schiphol t.b.v. aanpak geluidshinder en veiligheid- en luchtkwaliteit aspecten	
	Evaluatie Visie luchtkwaliteit 2012-2015	
	Nieuwe concept Visie luchtkwaliteit 2017-2021	
2017	Vaststelling nieuwe Visie luchtkwaliteit 2017-2020	
2018	Informeren inwoners en bedrijven over houtstook op milieuvriendelijke wijze	
	Deelname aan ontwikkeling Schone Lucht Akkoord	
	Aangedrongen bij Provincie op maatregelen voor stofuitstoot overlast	Provincie houdt verscherpt toezicht en gaat onderzoek doen naar gezondheidseffecten grafiet.
	Drie saneringsprojecten in het kader van de Wet geluidhinder bij woningen	

¹⁵ Jaar verwijst naar het betreffende jaarverslag:

- jaarverslag 2015;
- jaarverslag 2016;
- jaarverslag 2017;
- jaarverslag 2018;
- jaarverslag 2019.

Jaar ¹⁵	Project	Resultaten
2019	Bestuurlijke Agenda Schiphol: inzet op beperken van geluidsoverlast en bewaken van gezondheid van omwonenden	Aanvliegen in de nacht in een hoge en smalle vliegbaan op de Zwanenburgbaan is gehonoreerd.
	Drie gevelisolatieprojecten t.b.v. geluidsanering	Aanbesteding en uitvoering in 2020.
	Actieplan geluid 2018-2023. Doel: tegengaan van verkeerslawaaï door toepassing van stil asfalt	
	Onderzoek naar blootstelling aan hoge loodconcentraties op kinderspeelplaatsen	Geen aanleiding voor verder onderzoek of sanering.
	Basisregistratie Ondergrond (BRO): database met publieke gegevens over de Nederlandse ondergrond. Doel: informatievoorziening over de ondergrond verbeteren	Velsen is definitief aangesloten bij de BRO.
	App Slim: inwoners kunnen een 'melding openbare ruimte doen' via een app	Verwachting dat de app af is in 2020.
	Landelijke Schone Lucht Akkoord (SLA) getekend met Beverwijk, Heemskerk en Uitgeest. Doel: 50% gezondheidswinst in 2030 t.o.v. 2016	In 2020 wordt invulling gegeven aan de doelstelling van SLA.
	Agenda Schone Lucht opgesteld door gemeenten, Provincie Noord-Holland en Tata Steel	

Het thema leefomgeving is geen veelvoorkomend thema in gemeentelijk duurzaamheidsbeleid. Vanwege de aanwezige industrie (onder andere Tata Steel) en de nabijheid van vliegveld Schiphol heeft dit thema extra aandacht in de gemeente Velsen. Veel van het beleid op het thema leefomgeving richt zich op reguliere wettelijke taken van de omgevingsdienst. Daarbij is niet de gemeente bevoegd gezag voor Tata Steel, maar de provincie.¹⁶ Omdat wij ons in deze evaluatie alleen op gemeentelijk beleid richten, heeft het thema leefomgeving een andere status heeft dan de overige thema's.

De maatregelen die zijn uitgevoerd binnen het thema leefomgeving zijn divers, variërend van vergunningverlening, jaarlijks opstellen van meetnetrapportages, voorschrijven van best beschikbare technieken, lobbyen bij de bestuurlijke agenda Schiphol, en verschillende maatregelen om de uitstoot van verkeer terug te dringen (deze maatregelen overlappen deels met het thema mobiliteit). Het gaat daarbij om projecten binnen het kader van IJmond Bereikbaar:

- Werkgeversbenadering – Opbouw naar duurzame mobiliteit; stimuleren thuiswerken door middel van een mobiliteitsmakelaar. Die gaat één-op-één met bedrijven afspraken maken over hun mobiliteitsbeleid (thuiswerken, manier van reizen).
- Onderzoek naar verduurzaming goederenvervoer.
- Aangesloten bij platform LNG, meewerken aan LNG-bunkerfaciliteiten voor de scheepvaart.
- Walstroom (zowel onderzoek als realisatie in Velsen-Noord).

De taken op het gebied van leefomgeving zijn hoofdzakelijk belegd bij de ODIJ. Het is voor ons moeilijk om een algemene beoordeling te maken van de effectiviteit van het beleid. Het gaat namelijk om diverse maatregelen waarbij de effectiviteit sterk afhangt van de kwaliteit van de handhaving en controles. Wel geeft de omgevingsdienst aan dat de samenwerking met de gemeente goed verloopt binnen het thema leefomgeving. Er zijn directe lijnen met ambtenaren en wethouders en er wordt goed afgestemd.

7.3 Witte vlekken

Veel van de maatregelen binnen het thema leefomgeving zijn gericht op de industrie en mobiliteit. Aanvullend beleid lijkt met name mogelijk op het gebied van de scheepvaart. Zo zijn er cruiseschepen die nog steeds aanmeren en veel verontreinigende stoffen uitstoten. Een mogelijk beleidsinstrument zou kunnen zijn om kortingen te geven aan schepen die aan de strengste eisen voldoen (differentiatie havengelden). In overleg met havenbedrijven in Velsen zou onderzocht kunnen worden wat mogelijk is.

Daarbij valt op dat bij het verminderen van houtstook vooral wordt ingezet op communicatieve instrumenten. In nieuwe woonwijken lijken er volgens gesprekspartners bij de omgevingsdienst mogelijkheden te komen om meer te handhaven. Dit kan effectief beleid zijn. Eerder onderzoek van CE Delft heeft laten zien dat verwarming van woningen met open haarden 250 keer hogere milieuschadetekosten heeft dan verwarming met moderne gasgestookte cv-toestellen (CE Delft, 2019).

¹⁶ Het beleid inzake luchtkwaliteit wordt gemonitord in de jaarverslagen van de Omgevingsdienst IJmond. Daarnaast is de provincie Noord-Holland bevoegd gezag van Tata Steel en is de gemeente Velsen wettelijk adviseur voor het gevoerde beleid. In overleg met de gemeente Velsen is een ontwerp programma Tata Steel opgesteld en wordt een programma Luchtkwaliteit en Gezondheid opgesteld.

7.4 Conclusie

In tegenstelling tot veel andere gemeenten, is leefomgeving één van expliciete thema's in het duurzaamheidsbeleid van de gemeente Velsen. Reden is de aanwezigheid van veel zware industrie. Omdat het veelal om een reguliere taak gaat van de omgevingsdienst, is het voor ons moeilijk om te beoordelen wat de effectiviteit is geweest van het gevoerde beleid. Dit hangt sterk af van de kwaliteit van de controles en kennis en expertise bij de medewerkers van ODIJ. Aanvullend beleid om de luchtkwaliteit te verbeteren zou zich kunnen richten op de scheepvaart (verbod cruiseschepen, differentiatie havengelden) en meer dwingend beleid in nieuwbouwwijken om houtstook te verbieden.

8 Controlerende en kaderstellende rol gemeenteraad

8.1 Informatievoorziening richting de raad

Een belangrijke vraag in dit onderzoek is of de gemeenteraad voldoende in staat wordt gesteld op het thema duurzaamheid om haar kaderstellende en controlerende rol te vervullen. Hiertoe is een bijeenkomst georganiseerd met de gemeenteraad. Ook hebben we gevraagd naar de bevindingen van de beleidsmedewerkers en de wethouder duurzaamheid.

Om de kaderstellende en controlerende rol te kunnen vervullen, is het belangrijk dat de gemeenteraad goed wordt geïnformeerd over de doelen, maatregelen en voortgang op de doelen (inclusief een tijdspad wanneer maatregelen worden genomen). Het algemene beeld bij de raad was dat de informatie die wordt verstrekt over duurzaamheid weinig samenhang kent. De gemeente presenteert vooral individuele projecten en programma's, maar het totaalbeeld ontbreekt. Onduidelijk is daarom wat de doelen zijn op het thema duurzaamheid, wat de effectiviteit is van het beleid en wat de voortgang op de doelen is.

Hierbij geeft de raad mee dat de informatievoorziening verschilt per thema. In het algemeen is de informatievoorziening op het thema afval bijvoorbeeld beter dan bij het thema energietransitie en duurzaam inkopen. Ook geeft de raad aan dat er verschillende mogelijkheden worden geboden om informatie in te winnen. Zo zijn er avonden geweest voor de Regionale Energie Strategie (RES), en bij vragen kan een raadslid een ambtenaar benaderen. Het tweerichtingsverkeer kan daarom van beide kanten beter.

Een suggestie is dat bij elk voorstel een paragraaf duurzaamheid komt, zodat raadsleden getriggerd worden en kunnen zien wat er op dat gebied met duurzaamheid gebeurt. Ook is er behoefte aan een soort dashboard die op hoofdlijnen weergeeft wat er gebeurt op alle thema's (dus niet alleen energietransitie), waarbij burgers en raad op hoofdlijnen worden geïnformeerd wat de stand van zaken is in de gemeente. Aandachtspunt hierbij is dat de informatie niet te gedetailleerd zou moeten zijn (ook in verband met de kosten).

8.2 Voorbeelden informatievoorziening andere gemeenten

Bij de raad was er ook de wens om voorbeelden van andere gemeenten te laten zien. Dit kan van heel uitgebreid (bijvoorbeeld Haarlemmermeer die haar duurzaamheidsrapportage door een accountantskantoor heeft laten controleren), tot meer op hoofdlijnen.

Een voorbeeld van een gemeente die een dashboard heeft ontwikkeld is Roosendaal. Zij tonen de voortgang op thema's als de energietransitie, klimaatadaptatie en afvalscheiding, [Roosendaal in Cijfers](#). Een screenshot voor de resultaten op het gebied van energietransitie en klimaatadaptatie is weergegeven in Figuur 9.

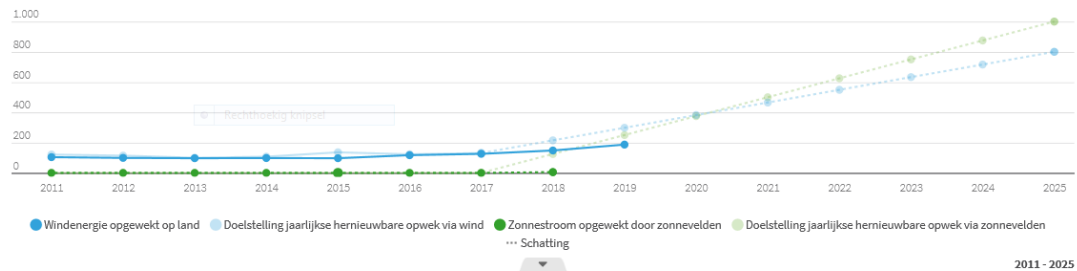
Figuur 9 - Voorbeeld van resultaten dashboard Roosendaal

Een ander voorbeeld van een dashboard is gemaakt voor het Energieakkoord onder andere voor de dertien gemeenten van de regio Holland Rijnland. Deze presenteren de resultaten ook op de website [Op naar Neutraal: Energieakkoord Holland Rijnland](#) en hebben de voortgang en doelstelling in een grafiek geplot.

Figuur 10 - Voorbeeld van presentatie voortgang Energieakkoord Holland Rijnland

Opgewekte elektriciteit uit wind- en zonne-energie op land (in TJ)
Holland Rijnland, TJ

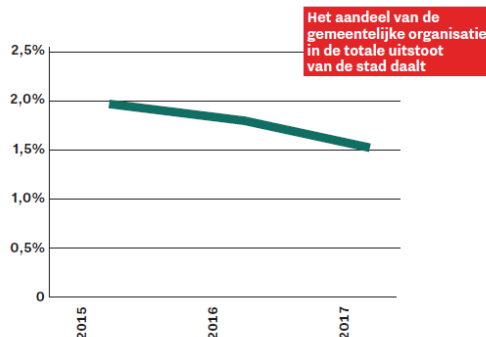
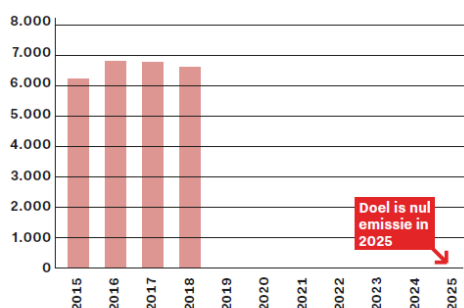
Te overwegen zou ook kunnen zijn om de resultaten jaarlijks in een document of presentatie te laten zien (in plaats van op een website), waarbij naast de voortgang ook kort wordt gepresenteerd welke maatregelen zijn genomen.

Een voorbeeld is de gemeente Eindhoven, die in haar klimaatbegroting kort de voortgang presenteert en de belangrijkste activiteiten om de doelen te realiseren (zie Figuur 11). Aandachtspunt hierbij is dat de focus met name op klimaat gericht is, terwijl de wens van de raad is om het op alle duurzaamheidsthema's te laten zien. Een dergelijke rapportage zou echter ook voor alle thema's gemaakt kunnen worden. Voordeel hiervan is dat de raad in een kort overzicht op de hoogte wordt gehouden van de stand van zaken, doelbereik en de belangrijkste maatregelen om de doelen te realiseren.

Figuur 11 - Voorbeeld klimaatbegroting Eindhoven, resultaten en doelen verduurzaming eigen organisatie (boven), belangrijkste maatregelen (onder)

Eigen organisatie

CO₂-uitstoot eigen organisatie

De uitstoot is in 2016 gestegen door het stilzetten van de bio energie installatie bij zwembad de Tongelreep.

Doelstellingen en voortgang per sector: Eigen organisatie

Doelstelling voor de eigen organisatie is om in 2025 geheel uitstootvrij te zijn.

Dit kan bereikt worden door:

- Gemeentelijke gebouwen te verduurzamen
- Geen aardgas meer te gebruiken voor de verwarming van gemeentelijke gebouwen en zwembaden
- Alleen groene stroom te gebruiken (reeds gerealiseerd)
- Ambtelijk en bestuurlijk vervoer alleen nog met emissievrije voertuigen

Lopende activiteiten:

- 7 gebouwen ambtelijke huisvesting worden verduurzaamd door consortium Impuls. Dit leidt tot een sterke verduurzaming, maar nog niet tot volledig uitstootvrije gebouwen
- Aanpak 'overig maatschappelijk vastgoed' is gestart. In eerste instantie alleen de rendabele maatregelen
- Voor het emissievrij vervoer wordt in 2019 gestart met een pilot met 'Mobility As A Service', waarbij alleen nog emissievrije mobiliteit wordt aangeboden

Mogelijkheden voor versnelling: Eigen organisatie

- Voor de gebouwen voor de ambtelijke en bestuurlijke huisvesting zal een extra ambitie geformuleerd en uitgevoerd moeten worden om te komen tot emissievrije huisvesting in 2025.
- Voor het 'overig maatschappelijk vastgoed' zullen ook de (nog) niet-rendabele maatregelen moeten worden uitgevoerd.
- De totaal benodigde extra investering voor deze maatregelen bedragen meer dan €40.000.000
- Om emissievrije mobiliteit voor de gemeentelijke organisatie te bereiken moet de pilot met emissievrije 'Mobility As A Service' uitgebreid worden naar de hele organisatie

8.3 Conclusie

Bij de gemeenteraad is er behoefte aan meer samenhangende informatie over de doelen, maatregelen en voortgang op de doelen binnen het thema duurzaamheid (inclusief een tijdspad wanneer maatregelen worden genomen). Dit kan bijvoorbeeld op door deze te tonen op een website (bijv. Roosendaal) of jaarlijks een beknopte rapportage op te stellen met daarin de doelen, voortgang op de doelen en de belangrijkste maatregelen die zijn genomen (bijvoorbeeld Eindhoven). Belangrijke basisvoorwaarde hiervoor is wel dat de gemeente meetbare doelen opstelt (inclusief streefwaarden) en de voortgang hiervan ook daadwerkelijk laat monitoren (zie Hoofdstuk 2).

9 Conclusies en aanbevelingen

In dit rapport is onderzocht welk duurzaamheidsbeleid tot nu toe in gang is gezet, welke doelen zijn geformuleerd, wat het ambitieniveau is van de doelen, welk beleid ontbreekt (in vergelijking met andere gemeenten), of het beleid effectief is geweest, en of de raad in staat is geweest haar kaderstellende en controlerende rol te vervullen.

De belangrijkste bevindingen uit het onderzoek zijn:

- 1. De meetbaarheid en het ambitieniveau van de doelen verschilt per thema*
De door de gemeente Velsen in het 'Milieubeleidsplan 2015-2020' geformuleerde thema's zijn energie, afval als circulaire economie, klimaatadaptatie, leefomgeving, en mobiliteit. Binnen de thema's energie en afval zijn de doelen meetbaar geformuleerd (inclusief streefwaarde). Hierdoor is het mogelijk om te kunnen beoordelen of de gemeente op koers ligt om de doelen te realiseren. Dit geldt echter niet of minder voor doelen op het gebied klimaatadaptatie en leefomgeving. Binnen het thema mobiliteit is de doelstelling weliswaar meetbaar, maar wordt de voortgang niet op alle doelstellingen gemonitord.
Ook valt op dat beleidsdoelen op het gebied van duurzaamheid wat versnipperd aanwezig zijn binnen de gemeentelijke beleidsdocumenten. Voor de overzichtelijkheid en controleerbaarheid zou het wenselijk kunnen zijn om alles in één document te integreren, zodat in één document inzichtelijk wordt wat er binnen de gemeente gebeurt op het gebied van duurzaamheid.
- 2. Het ambitieniveau van de doelen voor de thema's energie en afval is in lijn met nationale doelen. Voor de thema's klimaatadaptatie, mobiliteit en leefomgeving is dit moeilijk te beoordelen*
Op het gebied van energie en afval zijn de ambities vergelijkbaar met landelijke doelstellingen. Het doel voor Velsen is, net als de nationale doelstelling, 49% CO₂-reductie in 2030 (voor de emissies die de gemeente Velsen in haar invloedssfeer heeft). Voor afval dient de gemiddelde hoeveelheid restafval per inwoner maximaal 100 kg te zijn in 2020. Ook dit komt overeen met nationaal beleid. Voor de doelen die niet meetbaar zijn geformuleerd is het niet mogelijk om te beoordelen of de doelen overeenkomen met nationale doelen.

Energietransitie

- 3. De gemeente lijkt nog niet op koers om de doelstelling van 49% CO₂-reductie in 2030 te realiseren*
Tussen 2010 en 2017 is de uitstoot in belangrijke sectoren als gebouwde omgeving en verkeer gedaald met respectievelijk 6 en 10%. Alhoewel dit een duidelijk dalende trend is, lijkt het echter nog niet voldoende om de doelstelling van 49% CO₂-reductie in 2030 te realiseren. Hiertoe is een intensivering van het beleid noodzakelijk. Over de publieke dienstverlening is te weinig data beschikbaar om te kunnen beoordelen wat de voortgang is op de doelstelling.

4. *De effectiviteit van veel energietransitiemaatregelen is moeilijk te beoordelen, omdat het meeste beleid recent is gestart*
Belangrijke energiemaatregelen zijn de ontwikkeling van het warmtenet, het beschikbaar stellen van ruimte voor windenergie en zonneparken (RES-traject), de transitievisie warmte, het energieconvenant met bedrijven, en de inzet van energiecoaches en energieambassadeurs om inwoners te stimuleren om energiebesparende maatregelen te treffen. Veel van het beleid op het gebied van de energietransitie is pas recent gestart. Zo zijn de energiecoaches en energieambassadeurs pas sinds 2019 actief, heeft de nulmeting voor het convenant met de bedrijven (GreenBiz) net plaatsgevonden, en de zoekgebieden in de RES moeten nog worden geconcretiseerd. Het is daarom op dit moment voor veel beleid nog moeilijk om te beoordelen wat de effectiviteit is geweest.
5. *Er lijken geen grote witte vlekken te zijn in het energietransitiebeleid van Velsen*
Het meeste beleid dat wordt gevoerd zien we ook in andere gemeenten terug. Wat wel opvalt is dat Velsen, in tegenstelling tot sommige andere gemeenten in Nederland, geen gemeentelijke duurzaamheidslening voor particulieren heeft. De gemeente Velsen heeft wel onderzocht of een duurzaamheidslening effectief is, maar op basis van de (geringe) meerkosten voor de inwoners ten opzichte van de landelijke lening, heeft het college daar vanaf gezien. Ervaringen in Ede, Hoeksche Waard en Beverwijk laten overigens wel zien dat inwoners veel gebruik maken van gemeentelijke leningen en de kosten voor de gemeente beperkt zijn.
6. *De omgevingsdienst en energiecoöperatie zijn in het algemeen positief over de samenwerking met de gemeente*
De gemeente werkt veel samen met de energiecoöperatie binnen het energietransitiebeleid. De coöperatie is over het algemeen erg tevreden over de samenwerking met de gemeente. Wel zou de gemeente volgens de energiecoöperatie meer kunnen doen om inwoners te betrekken bij de plannen voor het warmtenet en het draagvlak te vergroten. Ook de Omgevingsdienst IJmond is, als beleidsadviserende en uitvoerende dienst van de gemeente, tevreden over de samenwerking met gemeentelijke beleidsmedewerkers en bestuurders.
7. *Versnelling van het verduurzamen eigen organisatie is noodzakelijk om doelen te realiseren*
De gemeente Velsen wil een voorbeeldfunctie vervullen en heeft ambitieuze doelen met een klimaatneutrale gemeentelijke organisatie in 2030. Tot nu toe is de verduurzaming van het gemeentelijk vastgoed echter stroef verlopen. Ook zijn er nog geen gemeentelijke daken beschikbaar zijn gesteld voor collectieve zonneprojecten met de energiecoöperatie, ondanks dat de energiecoöperatie hier meerdere keren op heeft aangedrongen. Een intensivering van het beleid is daarom noodzakelijk om de doelen te realiseren.

Klimaatadaptatie

8. *De gemeente Velsen heeft op het gebied van klimaatadaptatie een aantal succesvolle beleidsmaatregelen getroffen*
Volgens medewerkers van het waterschap loopt Velsen relatief voorop met maatregelen op het gebied van klimaatadaptatie (onder andere warmte winnen uit riolering, bewustwording creëren bij inwoners). Wat wel opvalt is dat de gemeente Velsen (overigens net als veel andere gemeenten in Nederland) vooral inzet op maatregelen in de openbare ruimte en meer communicatieve instrumenten richting inwoners. Instrumenten die

verder gaan dan communicatie (bijvoorbeeld economische prikkels) worden tot nu toe nog niet ingezet, terwijl deze erg kosteneffectief kunnen zijn. Een voorbeeld is differentiatie van de rioolheffing in de gemeente Venray, om inwoners te stimuleren om hun tuin te vergroenen.

Andere suggesties voor aanvullend beleid op het gebied van klimaatadaptatie zijn:

- Afspraken maken met de woningbouwcorporatie dat bij nieuwe bewoners de tuin wordt vergroend. Hiermee kan de norm worden aangepast hoe een tuin eruit zou moeten zien in een straat.
- Het aanscherpen van de parkeernormen. Het omlaag brengen van de parkeernorm zorgt voor meer groene (openbare) ruimte in de stad.
- Het uitvoeren van klimaatstresstesten en risicodialogen (suggestie van waterschap Rijnland). Deze gaan nog een stap verder dan de klimaatatlas die er nu ligt. In de klimaatatlas staan een set kaarten waarin staat wat mogelijke effecten zijn van bijvoorbeeld wateroverlast of overstromingen. Met een klimaatstresstest zou bekeken kunnen worden wat dit zou kunnen betekenen, wat de gevolgen zijn en welke potentiële maatregelen genomen kunnen worden.
- Onderzoeken of regenwaterputten gestimuleerd kunnen worden in tuinen. In Vlaanderen geldt een verplichting bij nieuwbouw, waarbij een uitzondering geldt voor woningen met een groen dak.

Afval als circulaire economie

9. *De gemeente Velsen is nog ver verwijderd van de doelstelling om de hoeveelheid restafval per inwoner te verminderen naar 100 kg per persoon*

De hoeveelheid restafval in Velsen is nog een factor 2,5 hoger dan de doelstelling. De gemeente zet in op minder frequente inzameling bij laagbouw en gescheiden inzameling bij de hoogbouw om het scheidingspercentage te verhogen. Met de invoering van gedifferentieerde tarieven (een beleidsinstrument dat al een keer aan de raad is voorgelegd) zouden flinke stappen gemaakt kunnen worden om de hoeveelheid restafval omlaag te brengen. Gelet op ervaringen in andere gemeenten kan dit een effectieve maatregel zijn. Het valt ons op dat de gemeente de raad goed informeert over de kosten en effecten van potentiële maatregelen (de HVC brengt dit voor de gemeente in kaart). Uiteindelijk is de invoering van diftar een politieke afweging van de raad. In dit rapport worden niet alle facetten meegenomen die spelen bij een politieke afwegingen. Het rapport focust zich op duurzaamheid.

10. *Op het gebied van voorkomen van zwerfafval zet de gemeente vooral in op opruimen van zwerfafval en bewustwording van burgers*

Op het gebied van zwerfafval wordt vooral ingezet op het opruimen van zwerfafval en bewustwording ter voorkomen van zwerfafval. Hierbij streeft de gemeente naar een gemiddeld beeldkwaliteitsniveau B. Dat is een schoonheidsmaatstaf die aangeeft dat er jaarrond minder dan tien stuks zwerfafval moet liggen binnen 100 vierkante meter. Het opruimen van zwerfafval draagt in een belangrijke mate bij aan de beeldkwaliteit.

Het voorkomen van zwerfafval is vooral een kwestie van mentaliteit van burgers. Onder de noemer 'Velsen geen Bende' organiseert de gemeente jaarlijks een opruim-evenement in de wijk. Zwerfafval kan ook worden voorkomen door ongewenst gedrag te bestraffen. Ervaringen bij andere gemeenten laten zien dat handhaving (bijvoorbeeld boetes) weinig effectief is.

Financiële instrumenten, zoals statiegeld, kunnen ook behulpzaam zijn bij tegengaan van zwerfafval. Ervaringen in Leiden laten zien dat statiegeld ook op gemeentelijk niveau mogelijk is. Met name voor het Havenfestival, waarin er een grote kans is dat bекers in het water terecht komen, kan dit instrument worden overwogen. Plastic zwerfafval kan hier namelijk direct bijdragen aan de plastic soup.

11. *Op het gebied van duurzaam inkopen is de gemeente nog in de opstartfase*

Het duurzaam inkoopbeleid is op papier goed geregeld in Velsen. Een overzicht van de inkopen en duurzaamheidsprestaties ontbreekt echter nog, waardoor onduidelijk is wat er binnen de gemeente op dit gebied gebeurt. Om serieus werk te maken van duurzaam inkopen, lijkt een opschaling van de capaciteit in de gemeentelijke organisatie noodzakelijk. Wethouders dienen namelijk afgerekend te kunnen worden op de prestaties. Hiervoor dient inzichtelijk te worden gemaakt welke inkopen er op de rol staan, welke duurzaamheidscriteria kunnen worden toegepast en achteraf worden gemeten of er duurzaam wordt ingekocht. Met de huidige ambtelijke inzet betwijfelen we echter of de ambities gerealiseerd kunnen worden.

Mobiliteit

12. *Binnen het thema (duurzame) mobiliteit wordt het beleid vooral vormgegeven door de omgevingsdienst*

Het beleid op het thema mobiliteit bestaat vooral uit reguliere taken die de afdeling verkeer uitvoert (bijvoorbeeld aanleg fietspaden), het beleid gericht op laadpalen en maatregelen die worden genomen door de omgevingsdienst vanuit het programma IJmond Bereikbaar. Het programma IJmond Bereikbaar wordt namens de IJmond-gemeenten uitgevoerd door de OD IJmond in samenspraak met het bedrijfsleven en andere overheden. Hierbij wordt onder andere gewerkt aan een werkgeversaanpak om het woon-werkverkeer te verduurzamen.

Tot nu toe is er, volgens beleidsmedewerkers van de gemeente Velsen, weinig sprake van beleidsontwikkeling op het thema duurzame mobiliteit in Velsen door ambtenaren van de gemeente zelf. Ervaringen bij andere gemeenten met een vergelijkbare omvang laten zien dat het beleid op het thema duurzame mobiliteit met één fte ingevuld kan worden. Deze capaciteit lijkt wel aanwezig te zijn in Velsen.

13. *Er wordt nog niet standaard op projectniveau geëvalueerd bij mobiliteit*

Positief is dat sinds kort elk herinrichtingsproject wordt geëvalueerd bij mobiliteit. Tot een paar geleden gebeurde dit niet. Het zou logisch zijn om dit bij meer projecten te doen en op projectbasis te evalueren, zodat gericht kan worden geëvalueerd of de ambtelijke capaciteit effectief kan worden ingezet.

14. *Witte vlekken zijn vooral het doelgroepenvervoer, betaald parkeren, en aanscherpen van parkeernormen*

Aanvullende maatregelen binnen het thema duurzame mobiliteit kunnen zijn:

- Het aanpakken van het doelgroepenvervoer (bijvoorbeeld vervoer speciaal onderwijs dat verantwoordelijkheid is van gemeente). Dit is ook belangrijk vanuit de voorbeeldfunctie van de gemeente en maakt onderdeel uit van duurzaam inkopen.
- Bij twee van de drie strandopgangen is (deels) betaald parkeren. Bij de derde strandopgang (bij strand Noordpier) ligt nog kans om een maatregel voor betaald parkeren in te voeren. Vanaf 2021 is het daarbij mogelijk om parkeertarieven te differentiëren op CO₂-uitstoot.

- Het terugdringen van het aantal parkeerplaatsen. Er zijn grote woningbouwambities. Binnen de gemeentelijke organisatie wordt er nagedacht om te experimenteren met de parkeernorm. In dat geval moet de gemeente ook nadenken aan parkeer- vergunningen voor de bewoners in de omliggende wijken om te voorkomen dat daar problemen ontstaan.

Leefomgeving

15. Veel van de maatregelen binnen het thema leefomgeving zijn gericht op de industrie

Het thema leefomgeving is geen veelvoorkomend thema in gemeentelijk duurzaamheidsbeleid. Vanwege de aanwezige industrie (onder andere Tata Steel) en de nabijheid van vliegveld Schiphol heeft dit thema extra aandacht in de gemeente Velsen. Veel van het beleid op het thema leefomgeving richt zich op reguliere wettelijke taken van de omgevingsdienst. Daarbij is niet de gemeente bevoegd gezag voor Tata Steel, maar de provincie. Omdat wij ons in deze evaluatie alleen op gemeentelijk beleid richten, heeft het thema leefomgeving een andere status heeft dan de overige thema's.

Aanvullend beleid lijkt met name mogelijk op het gebied van de scheepvaart. Zo zijn er cruiseschepen die nog steeds aanmeren en veel verontreinigende stoffen uitstoten. Een mogelijk beleidsinstrument zou kunnen zijn om kortingen te geven aan schepen die aan de strengste eisen voldoen (differentiatie havengelden). In overleg met havenbedrijven in Velsen zou onderzocht kunnen worden wat mogelijk is. Ook zou het aantal punten voor walstroom kunnen worden uitgebreid.

Kaderstellende en controlerende rol van de raad

16. Het algemene beeld bij de raad was dat de informatie die wordt verstrekt over duurzaamheid weinig samenhang kent

Om de kaderstellende en controlerende rol te kunnen vervullen, is het belangrijk dat raadsleden goed worden geïnformeerd over de doelen en de voortgang op de doelen. De gemeente presenteert vooral individuele projecten en programma's maar het totaalbeeld ontbreekt. Onduidelijk is daarom wat de doelen zijn op het thema duurzaamheid, wat de effectiviteit is van het beleid en wat de voortgang op de doelen is.

Een suggestie is dat bij elk voorstel een paragraaf duurzaamheid komt, zodat raadsleden getriggerd worden en kunnen zien wat er op dat gebied met duurzaamheid gebeurt. Ook is er behoefte aan een soort dashboard die op hoofdlijnen weergeeft wat er gebeurt op alle thema's (dus niet alleen energietransitie), waarbij burgers en raad op hoofdlijnen worden geïnformeerd wat de stand van zaken is in de gemeente, en een globaal tijdspad voor de maatregelen op het gebied van duurzaamheid. Aandachtspunt hierbij is dat de informatie niet te gedetailleerd zou moeten zijn (ook in verband met de kosten). Een voorbeeld van een gemeente die zo'n dashboard heeft ontwikkeld is Roosendaal.

Aanbevelingen

We doen de volgende aanbevelingen:

- Concretiseer de doelen op het gebied van duurzaamheid zoveel mogelijk. Alhoewel we begrijpen dat het niet mogelijk is om alle doelen SMART te formuleren, zien we met name op de thema's klimaatadaptatie en leefomgeving dat de doelstellingen geen streefwaarden bevatten.
- Zorg ervoor dat de beleidsdoelen op het gebied van duurzaamheid zoveel mogelijk in één beleidsdocument zijn geïntegreerd. Dit verhoogt de overzichtelijkheid van het beleid.
- Betrek burgers bij de ontwikkeling van het warmtenet. Zorg ervoor dat burgers niet alleen worden geïnformeerd, maar ook kunnen adviseren en idealiter meebeslissen.
- Overweeg de inzet van vergaander instrumentarium dan communicatie om burgers en bedrijven te bewegen tot klimaatadaptatieve maatregelen. Ook op het gebied van afval-scheiding, transport, energie en leefomgeving zijn verdergaande financiële prikkels mogelijk. Uiteindelijk is de keuze voor invoering van de maatregelen een politieke afweging van de raad.
- Onderzoek wat er voor nodig is om vaart te gaan maken met duurzaam inkopen. Bekijk hierbij ook kritisch of de huidige ambtelijke capaciteit in Velsen hiervoor afdoende is.
- Overweeg om bij elk voorstel een paragraaf duurzaamheid op te nemen, zodat raadsleden getriggerd worden en kunnen zien wat er op dat gebied met duurzaamheid gebeurt.
- Overweeg om een dashboard te ontwikkelen die op hoofdlijnen weergeeft wat de stand van zaken is in Velsen op het gebied van duurzaamheid.

Literatuur

- Cames, Graichen, Kasten, Mottschall, Faber & Scheelhaase**, unpublished. Climate protection in air and maritime transport, Policy Paper Shipping. Öko-Institut e.V.; DLR - Deutsches Zentrum für Luft- und Raumfahrt; CE Delft.
- CE Delft**, 2019. Milieuschadetekosten van verschillende technologieën voor woningverwarming. Delft: CE Delft.
- D. de Jonge**, 2019. Datarapport Luchtkwaliteit IJmond 2018. Amsterdam: GGD Amsterdam.
- EC**. 2020 *climate & energie package* [Online]. European Commission (EC). Available: https://ec.europa.eu/clima/policies/strategies/2020_en [Accessed].
- EC**. 2030 *climate & energy framework* [Online]. European Commission. Available: https://ec.europa.eu/clima/policies/strategies/2030_en [Accessed].
- EC**. 2050 *long-term strategy* [Online]. European Commission (EC). Available: https://ec.europa.eu/clima/policies/strategies/2050_en [Accessed].
- EC**. *Circular Economy: Implementation of the Circular Economy Action Plan* [Online]. European Commission. Available: <https://ec.europa.eu/environment/circular-economy/> [Accessed].
- EC**, 2011. Roadmap to a single European transport area : Towards a competitive and resource efficient transport system COM(2011) 144 final. Brussels: European Commission (EC).
- Gemeente Velsen**, 2014. Milieubeleidsplan 2015-2020. IJmuiden: Gemeente Velsen.
- Gemeente Velsen**, 2018. Jaarverslag 2017. IJmuiden: Gemeente Velsen.
- Gemeente Velsen**. 2020a. *Meer Waarde Uit Afval* [Online]. Available: <https://www.velsen.nl/actueel/projecten/gemeentelijke-projecten/meer-waarde-uit-afval#:~:text=Gemeente%20Velsen%20kiest%20voor%20een,Afval%20scheiden%20is%20daarin%20belangrijk.&text=Onder%20de%20naam%20Meer%20Waarde,restafval%20per%20inwoner%20per%20jaar>. [Accessed mei 2020].
- Gemeente Velsen**, 2020b. Woonvisie 2040 : Fijn wonen voor iedereen. IJmuiden: Gemeente Velsen.
- kosten-spouwmuurisolaties.nl**. 2020. *Spouwmuurisolatie kosten* [Online]. Available: <https://kosten-spouwmuurisolaties.nl/> [Accessed].
- Min I&M**, 2012. Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte: Nederland concurrerend, bereikbaar, leefbaar en veilig. Den Haag: Ministerie van Infrastructuur en Milieu.
- Min I&M, VNG, KVAR & RWS**, Uitvoeringsprogramma VANG - Huishoudelijk Afval (Herijking 2018-2020). Ministerie van Infrastructuur en Milieu, Vereniging van Nederlandse Gemeenten, Koninklijke Vereniging voor Afval- en Reinigingsmanagement, Rijkswaterstaat.
- Min I&W**, 2019. Schets Mobiliteit naar 2040: Veilig, robuust, duurzaam. Den Haag: Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat (I&W).
- Min I&W, Min LNV & Min BZK**, 2019. Deltaprogramma 2020: Doorwerken aan de delta - nuchter, alert en voorbereid. Den Haag: Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat; Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit; Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.
- Ministerie van EZK**, 2019. Klimaatwet. Den Haag: Ministerie van Economische Zaken en Klimaat.
- Provincie Noord-Holland**, 2014. Milieubeleidsplan 2015-2018. Haarlem: Provincie Noord-Holland.
- Provincie Noord-Holland**, 2018. Omgevingsvisie NH2050 : Balans tussen economische groei en leefbaarheid. Haarlem: Provincie Noord-Holland.

Rijksoverheid, 2019. Klimaatakkoord. Den Haag: Rijksoverheid.
SER, 2013. Energieakkoord voor duurzame groei. Den Haag: Sociaal Economische Raad (SER).
UN, 2015. Paris Agreement. Paris: United Nations (UN).

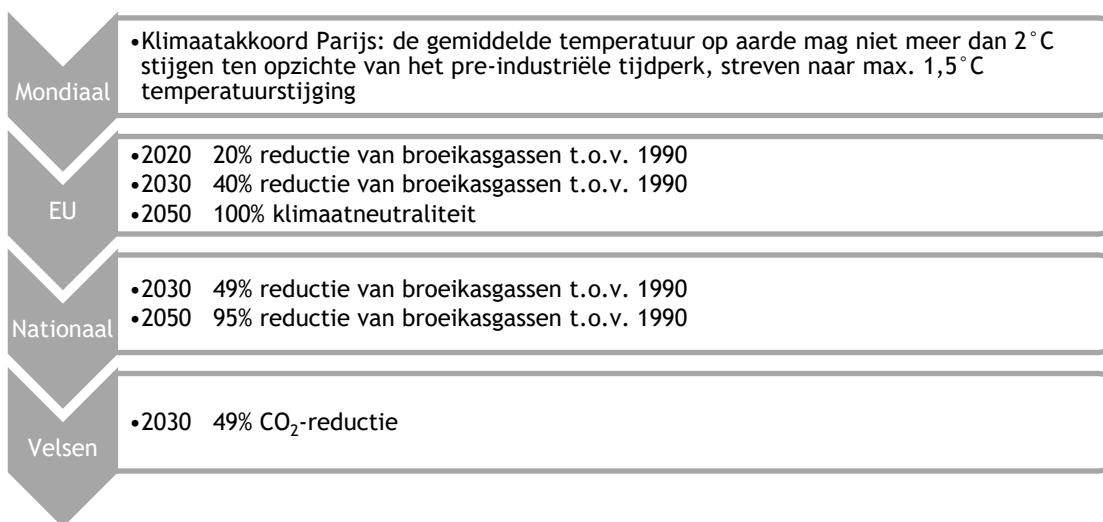
A Interviewpartners

Nr.	Persoon	Functie	Organisatie
1	Jan Wijn	Adviseur klimaatbestendigheid	Waterschap HHNK
2	Richard van Hardeveld	Projectleider klimaat en duurzaamheid	Gemeente Velsen
3	Marcus Sloog	Projectleider energietransitie	OD IJmond
4	Kommer Sneeuw	Beleidsadviseur mobiliteit	Gemeente Velsen
	Arnout Zaal	Medewerker verkeer en vervoer	Gemeente Velsen
5	Sebastian Dinjens	Wethouder klimaat en duurzaamheid	Gemeente Velsen
	Arnold Los	Programmamanager klimaat en duurzaamheid	Gemeente Velsen
6	Vera van Vuuren	Programmacoördinator duurzaamheid, mobiliteit en luchtkwaliteit	OD IJmond
7	Eef van Huijssteeden	Procesleider en relatiemanager	Waterschap Rijnland
8	Martijn Mewe	Voorzitter bestuur	Energiek Velsen
	Frank Cornet	Penningmeester	Energiek Velsen
9	Jiri de Waal	Beleidsadviseur, huishoudelijk afval	Gemeente Velsen
10	Jasper Ravesteijn	Beleidsadviseur, projectleider omgevingsvisie	Gemeente Velsen
11	Joost Stokman	Milieuadviseur	OD IJmond
	Eddy Satoer	Accounthouder Velsen	OD IJmond
	Vera van Vuuren	Programmacoördinator duurzaamheid, mobiliteit en luchtkwaliteit	OD IJmond
12	Paulien van der Laarse	Adviseur inkoop, contractmanagement en facility management	Gemeente Velsen

B Duurzaamheidsdoelstellingen op verschillende schaalniveaus

B.1 CO₂-reductie

Figuur 12 - Overzicht doelen Velsen op het gebied van CO₂-reductie op verschillende schaalniveaus¹⁷

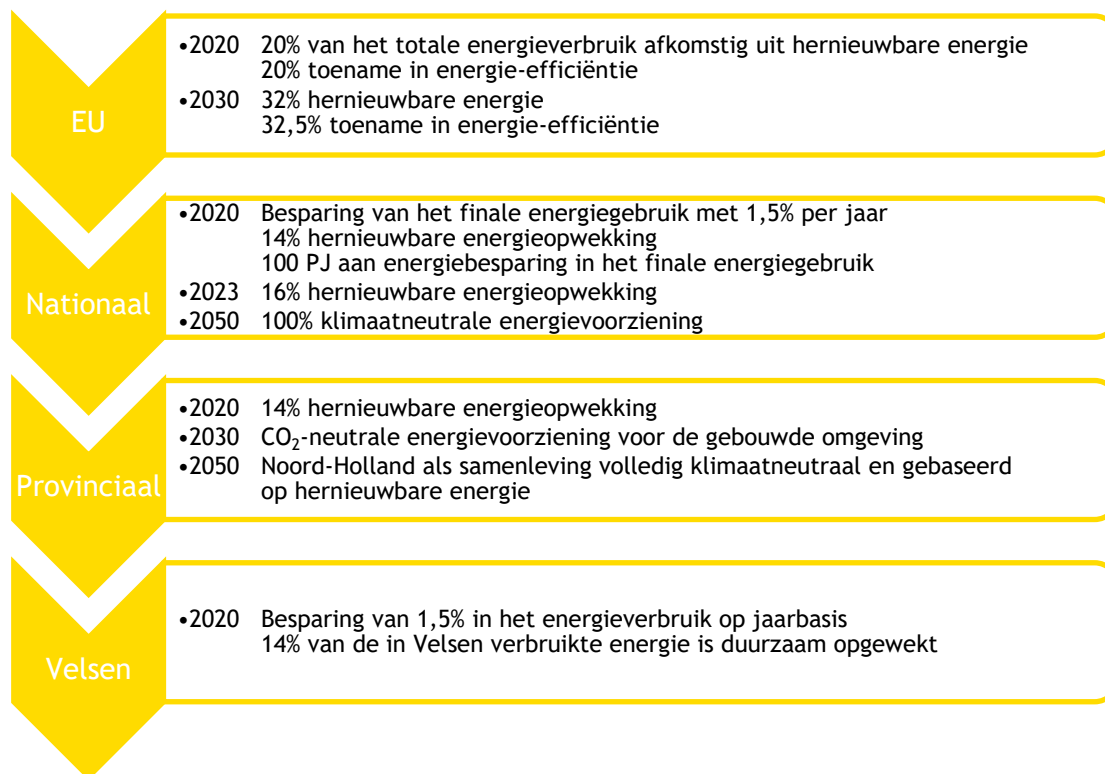

¹⁷ Bronnen:

- Mondiaal: Paris Agreement (UN, 2015).
- EU: 2020 climate & energy package(EC); 2030 climate & energy framework (EC) ; 2050 long-term strategy.
- Nationaal: Klimaatakkoord(Rijksoverheid, 2019).
- Velsen: Woonvisie 2040 (Gemeente Velsen, 2020b).

B.2 Energie

Figuur 13 - Overzicht doelen uit het Milieubeleidsplan 2015-2020 op het gebied van *energie* voor verschillende schaalniveaus¹⁸

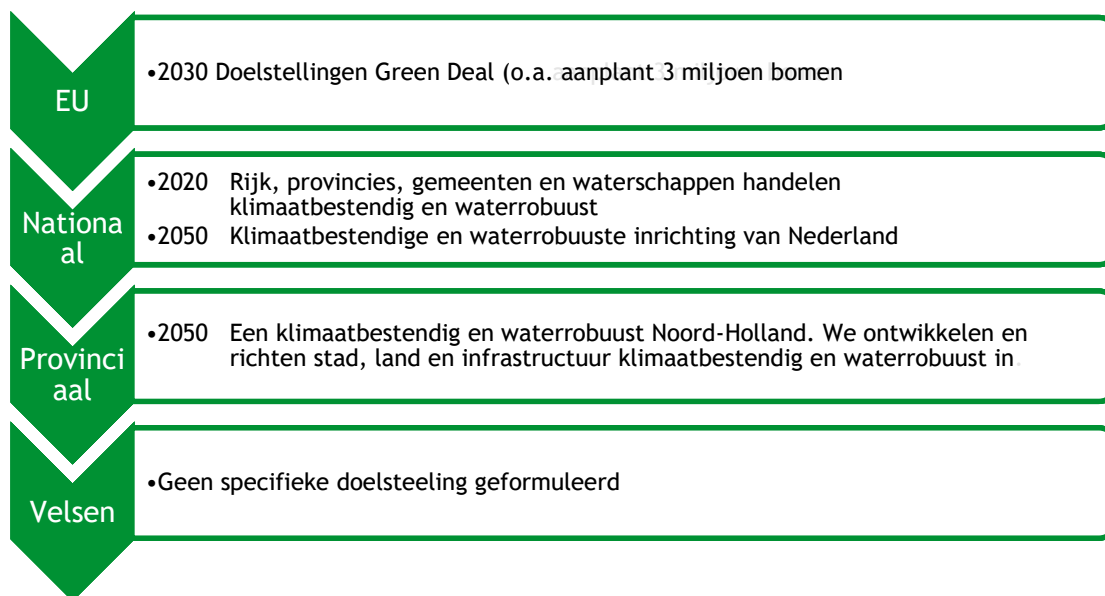

¹⁸ Bronnen:

- EU: *2020 climate & energy package (EC) 2030 climate & energy framework (EC)*.
- Nationaal: *Energieakkoord voor duurzame groei (SER, 2013)*.
- Provinciaal: *Milieubeleidsplan 2015-2018* (Provincie Noord-Holland, 2014); *Omgevingsvisie NH2050 201* (Provincie Noord-Holland, 2018).
- Velsen: *Milieubeleidsplan 2015-2020* (Gemeente Velsen, 2014).

B.3 Klimaatadaptatie

Figuur 14 - Overzicht van de doelen in het Milieubeleidsplan 2015-2020 op het gebied van klimaatadaptatie voor verschillende schaalniveaus¹⁹

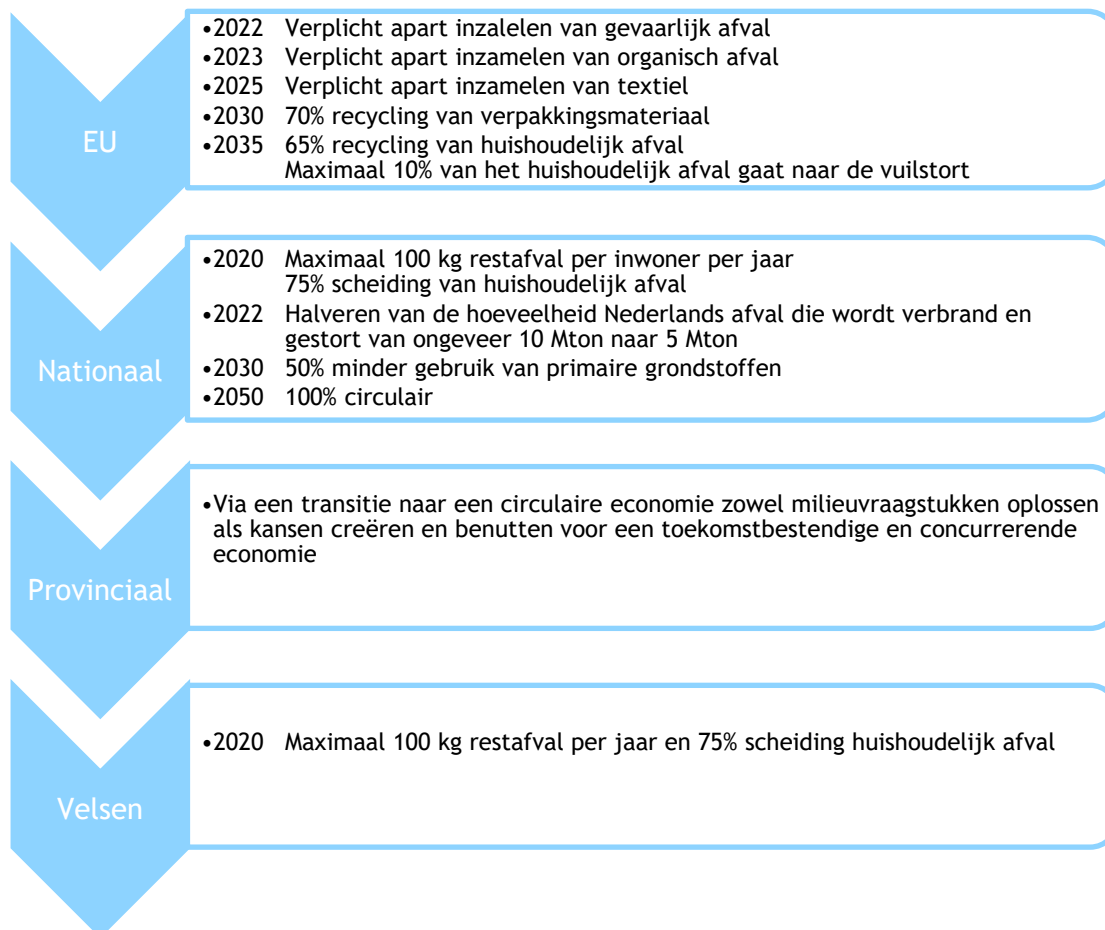

¹⁹ Bronnen:

- Nationaal: *Deltaprogramma 2020: Doorwerken aan de delta - nuchter, alert en voorbereid* (Min I&W et al., 2019).
- Provinciaal: *Omgevingsvisie NH2050* (Provincie Noord-Holland, 2018).

B.4 Afval en circulaire economie

Figuur 15 - Overzicht doelen uit het Milieubeleidsplan 2015-2020 op gebied van *afval en circulaire economie* voor verschillende schaalniveaus²⁰

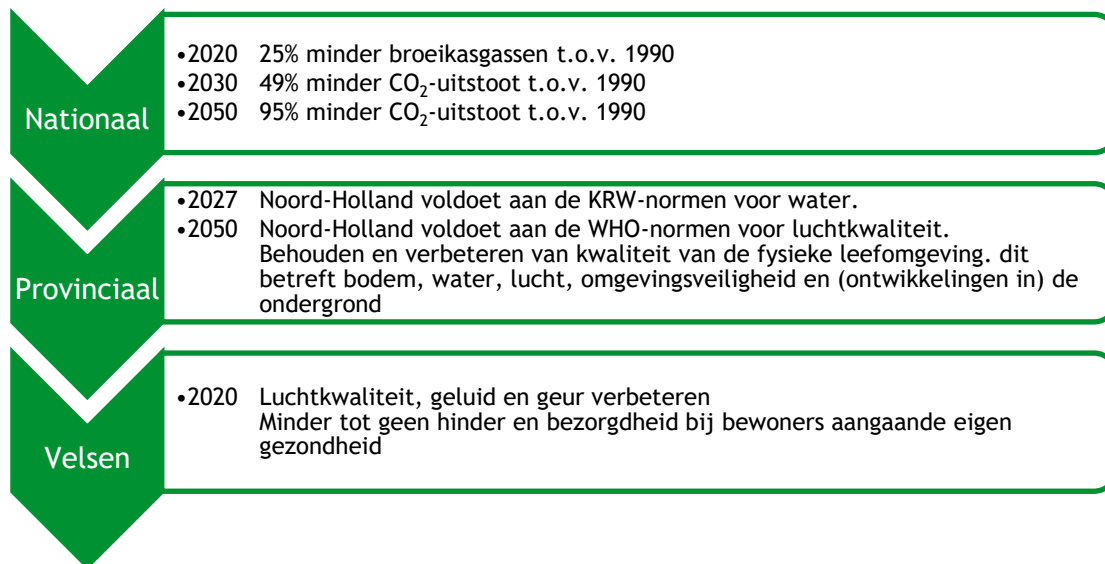

²⁰ Bronnen:

- EU: Circular Economy: Implementation of the Circular Economy Action Plan (EC).
- Nationaal: Nederland circulair in 2050: Rijksbreed programma Circulaire Economie (Min I&M & Min EZ, 2016).
- Uitvoeringsprogramma VANG - Huishoudelijk Afval (Herijking 2018-2020)(Min I&M, 2018 #9187).
- Provinciaal: Milieubeleidsplan 2015-2018 (Provincie Noord-Holland, 2014).
- Velsen: Milieubeleidsplan gemeente Velsen 2015-2020 (Gemeente Velsen, 2014).

B.5 Leefomgeving

Figuur 16 - Overzicht doelen uit het Milieubeleidsplan 2015-2020 op het gebied van *leefomgeving* voor verschillende schaalniveaus²¹

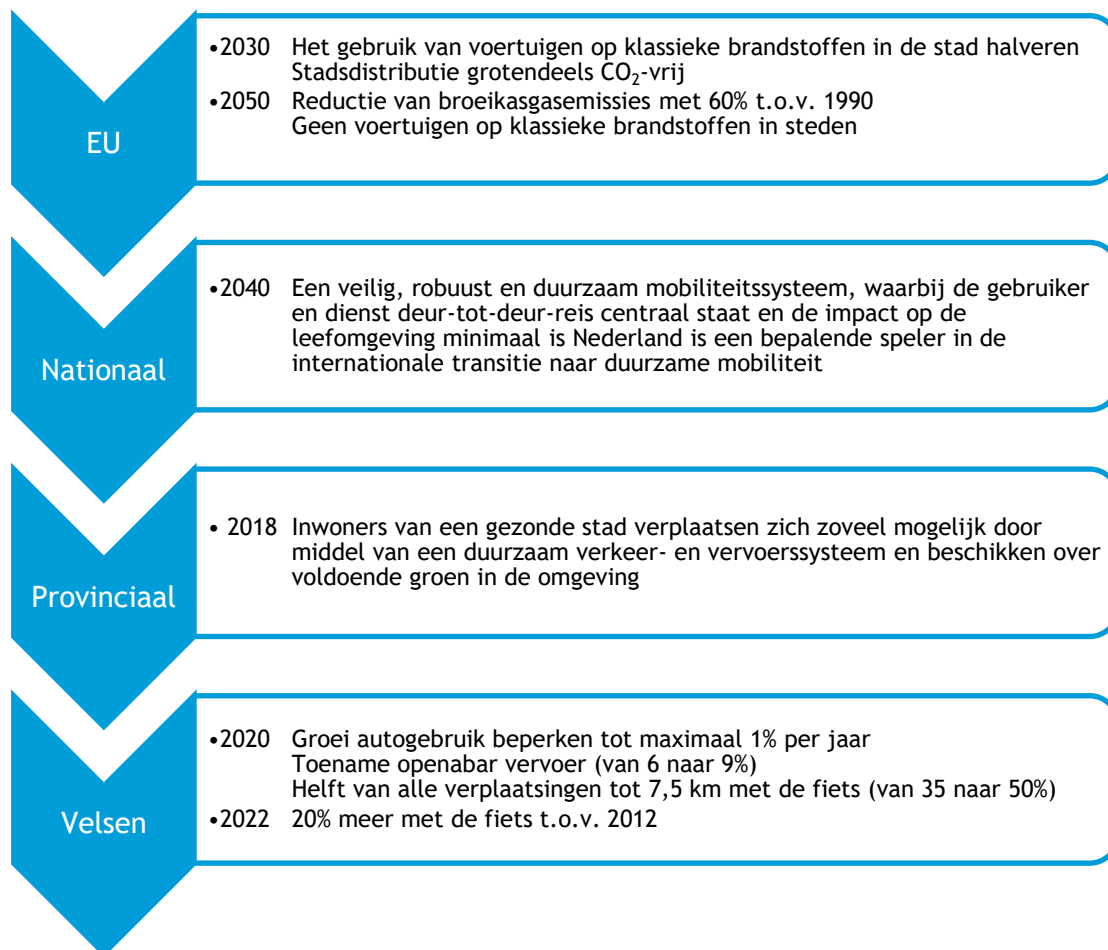

²¹ Bronnen:

- Nationaal: *Klimaatwet* (Ministerie van EZK, 2019).
- Provinciaal: *Omgevingsvisie NH2050* .
- Velsen: *Milieubeleidsplan gemeente Velsen 2015-2018* (Gemeente Velsen, 2014).

B.6 Mobiliteit

Figuur 17 - Overzicht doelen uit het Milieubeleidsplan 2015-2020 op het gebied van *mobiliteit* voor verschillende schaalniveaus²²

²² Bronnen:

- EU: White paper: Roadmap to a Single European Transport Area - Towards a competitive and resource efficient transport system (EC, 2011).
- Nationaal: Schets Mobiliteit naar 2040: Veilig, robuust, duurzaam (Min I&W, 2019).
- Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte: Nederland concurrerend, bereikbaar, leefbaar en veilig (Min I&M, 2012).
- Provinciaal: Milieubeleidsplan 2015-2018 (Provincie Noord-Holland, 2014).
- Velsen: Milieubeleidsplan gemeente Velsen 2015-2020 (Gemeente Velsen, 2014).

C Reactie van het college

Rekenkamercommissie Velsen

Gemeente Velsen
Dudokplein 1
1971 EN IJMUIDEN
T 14 0255
F 0255 567 760
www.velsen.nl
E info@velsen.nl
Correspondentieadres
Postbus 465
1970 AL IJmuiden

Uw kenmerk	Ons kenmerk	Voor informatie	Bijlagen	Datum
	12016-2021	V.C. van Vuuren 06 22249089		2 februari 2021

Onderwerp: reactie op rapport Duurzaamheidsbeleid Gemeente Velsen

Geachte leden van de rekenkamercommissie,

Hierbij doen wij u onze reactie op uw rapportage toekomen. In deze zienswijze gaan wij in op de in de rapportage opgenomen conclusies en aanbevelingen.

De uitgebreide rapportage geeft een goed overzicht van de omvang en de complexiteit die van de duurzaamheidopgave anno 2020. Het rapport is gecontroleerd op juistheid door de collega's en partners die ten behoeve van het onderzoek door het adviesbureau zijn geïnterviewd. Daarbij is getoetst aan het vigerend beleid zoals beschreven in de documenten die eerder zijn toegezonden.

Duidelijke ambitie

Allereerst zijn wij verheugd dat in de rapportage wordt geconstateerd dat het Velsens duurzaamheidsbeleid een duidelijke ambitie heeft en voor de groot aantal beleidsvelden als energietransitie en afval dit ook smart is aangegeven, zodat ook de effectiviteit hiervan kan worden getoetst. De doelen op het thema energie en afval zijn in lijn met nationale doelstellingen. Velsen committeert zich aan een evenredige inspanning om de nationale doelen te realiseren. Daarnaast wordt in de rapportage opgemerkt dat er geen grote witte vlekken zijn in het Duurzaamheidsbeleid. En wordt zelfs genoemd dat gemeente Velsen vooruit lijkt te lopen in Nederland met haar duurzaamheidsbeleid op gebied van bijvoorbeeld de energieconvenanten met bedrijfsleven vanuit Greenbiz IJmond en het duurzaam mobiliteitsbeleid met de werkgeversaanpak van IJmond Bereikbaar.

Doelstellingen Energietransitie

Qua doelstellingen Energietransitie, zoals verantwoord in de jaarverslagen, jaarstukken Omgevingsdienst IJmond en diverse collegeberichten, heeft het college gestuurd op de doelstellingen van het Milieubeleidsplan 2015-2020. Dit had als doel energieneutraal voor de inwoners in 2020 (qua elektriciteitsgebruik). In hoofdlijnen zijn de doelstellingen behaald. Naast energiebesparing is in de gemeente Velsen een aanzienlijke verhoging van duurzame energieproductie en daarmee CO2-reductie gerealiseerd. Met de ingebruikname van windpark Ferrum is een mijlpaal bereikt: in Velsen

wordt nu meer energie duurzaam opgewekt dan de Velsense huishoudens samen aan elektriciteit verbruiken.

Het beleid om energiemaatregelen uit te voeren is vanaf het Klimaatprogramma Velsen, Stad van Zon, Zee en Wind (2010-2020) ingezet. Dit heeft geleid tot succesvolle acties voor inwoners als Route du Soleil- Energiebesparingssubsidie en opzetten van GreenBiz IJmond voor bedrijven, naast faciliteren van windturbines bij de Noordpier en de Spuisluis. Ook wordt het Warmtenet al vanaf 2015 voorbereid.

Om de doelstelling van 49% CO2 reductie te behalen in 2030 zoals opgenomen in het raadsakkoord heeft het college een intensivering van het beleid ingezet om de doelstelling van 49% CO2-reductie in 2030 te realiseren. Belangrijke energiemaatregelen zijn de ontwikkeling van het warmtenet, het beschikbaar stellen van ruimte voor windenergie en zonneparken (RES-traject), de transitievisie warmte, het energieconvenant met bedrijven vanuit GreenBiz IJmond. Hiermee is de gemeente op koers van het landelijke Klimaatakkoord.

Doelstellingen Afval als Circulaire Economie en Duurzame Inkoop

Hoewel voor Afval als Circulaire Economie de doelstelling 100 kg restafval per persoon in 2020 niet is bereikt, wordt in het rapport de goede informatievoorziening en het voorstellen van het beleidsinstrument om te differentiëren aan de raad geroemd.

Voor Duurzame Inkoop benoemt het rapport de ambitie, zoals blijkt uit ondertekening van het Manifest Duurzaam inkopen en de intentieverklaring circulair inkopen MRA. Velsen heeft als samenwerkingspartner de roadmap Duurzaam inkopen MRA opgesteld.

Aanbevelingen

Met betrekking tot de aanbevelingen geldt dat het college zich hier in grote mate in kan vinden.

1. Concretiseer de doelen op het gebied van duurzaamheid zoveel mogelijk. Alhoewel we begrijpen dat het niet mogelijk is om alle doelen SMART te formuleren, zien we met name op de thema's klimaatadaptatie en leefomgeving dat de doelstellingen geen streefwaarden bevatten.
2. Zorg ervoor dat de beleidsdoelen op het gebied van duurzaamheid zoveel mogelijk in één beleidsdocument zijn geïntegreerd. Dit verhoogt de overzichtelijkheid van het beleid.
3. Betrek burgers bij de ontwikkeling van het warmtenet. Zorg ervoor dat burgers niet alleen worden geïnformeerd, maar ook kunnen adviseren en idealiter meebeslissen.
4. Overweeg de inzet van verdergaand instrumentarium dan communicatie om burgers en bedrijven te bewegen tot klimaat adaptieve maatregelen. Ook op het gebied van afvalscheiding, transport, energie en leefomgeving zijn verdergaande financiële prikkels mogelijk. Uiteindelijk is de keuze voor invoering van de maatregelen een politieke afweging van de raad.
5. Onderzoek wat er voor nodig is om vaart te gaan maken met duurzaam inkopen. Bekijk hierbij ook kritisch of de huidige ambtelijke capaciteit in Velsen hiervoor afdoende is.
6. Overweeg om bij elk voorstel een paragraaf duurzaamheid op te nemen, zodat raadsleden getriggerd worden en kunnen zien wat er op dat gebied met duurzaamheid gebeurt.
7. Overweeg om een dashboard te ontwikkelen die op hoofdlijnen weergeeft wat de stand van zaken is in Velsen op het gebied van duurzaamheid.

Naar aanleiding van aanbeveling 2 merken we op dat de beleidsdoelen op het gebied van duurzaamheid tot nu toe al opgenomen waren in één beleidsdocument, namelijk het Milieubeleidsplan. Dit Milieubeleidsplan wordt geëvalueerd en als bouwsteen aan de raad voorgelegd om in de Omgevingsvisie te worden opgenomen. Daarnaast zorgt het opnemen van duurzaamheid in het overige sectorale beleid wel voor een brede verankering van duurzaamheid in de organisatie.

De overige aanbevelingen zullen we onverkort overnemen. Zo zal om aanbeveling 5 te kunnen invullen met meer formatie het contractmanagement worden opgepakt, waarbij ook de CO2 afdruk van duurzaam inkopen nauwgezet wordt gevolgd. Velsen wil zelf het goede voorbeeld geven.

Tot slot

De doelstellingen van het Milieubeleidsplan 2015-2020 lijken in hoofdlijnen behaald. Om de doelstelling van het Klimaatakkoord om een CO2-reductie van 49% in 2030 te bereiken, moet de uitvoering worden versneld. Om deze versnelling te bereiken wordt ook het Lokaal Klimaat Akkoord Velsen opgesteld. Daarvoor verminderen en verduurzamen ondernemers, inwoners en instellingen in Velsen hun gas-, elektriciteit en brandstofverbruik. Door oplossingen samen te brengen en te delen brengt het Lokaal Klimaat Akkoord de samenleving sneller in beweging. Initiatieven in de samenleving worden vanuit het akkoord gestimuleerd en er worden meetbare afspraken gemaakt met impactmakers.

Burgemeester en wethouders van Velsen

De secretaris

K.M. Radstake

De burgemeester

F.C. Dales